

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje
Ples

BREAKDANCE

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA

doc. dr. Meta Zagorc, prof. šp. vzg.

RECENZENTKA

doc. dr. Mirjam Lasan, dr. med.

KONZULTANTKA

asist. mag. Tina Jarc Šifrar, prof. šp. vzg.

Avtorica dela
PETRA STRNAD

Ljubljana, 2012

ZAHVALA

Te diplomske naloge ne bi bilo v takšni obliki kot je, če mi pri njenem nastajanju ne bi pomagali nekateri posamezniki. V prvi vrsti bi se rada zahvalila Karmen Šibanc za vso njeno podporo in predvsem pomoč pri ustvarjanju slikovnega materiala ter pri pregledu tehnike in metodike posameznih elementov. Za pomoč pri nastajanju slikovnega materiala se zahvaljujem tudi Sašu Bertonciju, Blažu Pogačarju in Mihi Ječniku ter Športnemu društvu Matrica, ki mi je za čas snemanja odstopilo svoje prostore.

Profesorici Meti Zagorc se zahvaljujem za mentorstvo in za moj osebni napredek na plesnem področju. Za slednje se zahvaljujem tudi asistentki Tini Jarc Šifrar. Zahvala tudi Tomažu Ambrožu, saj brez njega ne bi bilo poglavja o zgodovini breakdance-a v Sloveniji. Na koncu bi se rada zahvalila še mojim staršem in partnerju, ki so me podpirali pri vsaki moji odločitvi.

Ključne besede: breakdance, hip hop, ples, osnovni elementi, poučevanje, tekmovanje, šola.

BREAKDANCE

Petra Strnad

IZVLEČEK

Breakdance je ulični ples, ki se je pojavil v 70-ih letih v Bronx-u, New York. Predstavlja del širše hip hop kulture, katere osnovna ideja je boj s kreativnostjo namesto z orožjem in tako namesto uličnih tolpa postavlja v ospredje ples, glasbo in umetnost. V Slovenijo ga je desetletje kasneje pripeljal Tomaž Ambrož v želji po nečem novem. Še danes ima breakdance mnogo pozitivnih učinkov na odraščajočo mladino, med katerimi so najpomembnejše pridobivanje samozavesti, sproščanje odvečne energije in spodbujanje ustvarjalnosti. Nenazadnje predstavlja tudi fizično aktivnost, saj mora za izvajanje elementov plesalec imeti dobro razvite vse motorične sposobnosti.

Namen diplomske naloge je predstaviti breakdance plesnim učiteljem in učiteljem športne vzgoje, predstaviti tehniko in metodiko nekaterih osnovnih elementov breakdance-a in opisati nekatere pomembnejše dogodke na tem področju. Opisana sta po dva elementa stojećih figur in prehoda na tla, štiri elementi footwork-a, šest različnih freeze-ov, vrtenje na kolenu, roki, hrbtu in glavi ter devet powermove-ov, med katerimi sta v breakdance-u morda najbolj prepoznavna windmill in flare.

Diplomska naloga se zaključi s predlogom, kako vpeljati breakdance v učni načrt in prikaže, kako z igrami popestriti učenje breakdance-a. Z vsem, kar obsega, dosega cilj dopolnitve literature na področju breakdance-a v slovenskem prostoru in predstavlja uporaben pripomoček pri poučevanju breakdance-a.

Key words: breakdance, hip hop, dance, basic elements, teaching, competition, school.

BREAKDANCE

Petra Strnad

ABSTRACT

Breakdance is a street dance that has his origin around 1970 in the Bronx, New York. It represents part of a wider hip hop culture, whose basic idea is to fight with creativity instead of fighting with weapons. Street gangs were replaced with hip hop groups that practiced dance, music and art. Breakdance started in Slovenia a decade later. It was brought by Tomaž Ambrož in search of something new. Even today, breakdance has many positive effects on youth, among which the most important are gain of confidence, release of excess energy and to stimulate creativity. Nonetheless it represents a physical activity, as the dancer must have well-developed motor skills.

The aim of the thesis is to present breakdance to dance teachers and to teachers of physical education, to present the technique and learning process of some basic elements of breakdance and to describe some important events in this field. The described elements are: two elements of standing figures, two elements of the transition to the ground, four elements of footwork, six different freezes, knee, arm, back and head spins and nine power moves, of which windmill and flare are probably best known.

The thesis is concluded with a proposal on how to integrate breakdance into the curriculum and a description of a few games to spice up a learning process. The thesis accomplishes the literature in a field of breakdance in our country and provides a useful tool for teaching breakdance.

KAZALO

1	UVOD	8
2	PREDMET IN PROBLEM	10
3	CILJI.....	11
4	METODE DELA.....	12
5	HIP HOP KULTURA	13
5.1	IZVOR BESED 'HIP' IN 'HOP'.....	14
5.2	ZGODOVINA HIP HOP KULTURE	14
5.3	ELEMENTI HIP HOP KULTURE	16
5.3.1	B-BOYING	17
5.3.2	MC-ING	17
5.3.3	DIDŽEJANJE IN RAP.....	18
5.3.4	GRAFITI.....	19
5.3.5	OSTALI ELEMENTI.....	19
6	ZGODOVINA BREAKDANCE-A	21
6.1	STARA ŠOLA BREAKDANCE-A.....	21
6.2	NOVA ŠOLA BREAKDANCE-A.....	22
6.3	BREAKDANCE V SLOVENIJI.....	23
7	ELEMENTI BREAKDANCE-A	25
7.1	OSNOVNI POJMI.....	25
7.1.1	BREAKDANCE GLASBA.....	25
7.1.2	BREAK IZHOD.....	25
7.1.3	SOLO PLES IN BATTLE.....	25
7.2	KAKO ZAČETI?.....	26
7.2.1	MISELNA PRIPRAVA	26
7.2.2	PLESNI PROSTOR	26
7.2.3	POVRATNA INFORMACIJA	26
7.2.4	PRIPOROČLJIVA OPREMA.....	27
7.2.5	BAZA BREAKDANCE-A	27
7.2.6	VADBA.....	28

7.3	STOJEČE FIGURE	28
7.4	PREHOD IZ STOJE NA TLA	29
7.5	TALNE FIGURE.....	31
7.5.1	FOOTWORK	32
7.5.2	FREEZE-I.....	35
7.5.3	VRTENJA	39
7.5.4	POWERMOVE-I	44
7.5.5	AKROBACIJE	50
7.5.6	PROSTI SLOG.....	57
7.6	KOMBINACIJE	57
8	BREAKDANCE KOT TEKMOVALNI PLES	59
8.1	URADNA TEKMOVANJA MEDNARODNE PLESNE ZVEZE	59
8.1.1	TEKMOVALNA PRAVILA – POSAMEZNIKI	60
8.1.2	TEKMOVALNA PRAVILA – MALE SKUPINE	62
8.2	OSTALA TEKMOVANJA IN DOGODKI	62
8.2.1	TEKMOVANJA IN DOGODKI V ZDA.....	62
8.2.2	TEKMOVANJA IN DOGODKI V EVROPI	64
8.2.3	DOGODKI V SLOVENIJI	66
9	ODPRTA VPRAŠANJA V BREAKDANCE-U	67
9.1	ŽENSKES IN BREAKDANCE	67
9.2	MOČ ALI STIL	67
10	BREAKDANCE V ŠOLI.....	69
10.1	BREAKDANCE PLESNE IGRE	69
10.2	OSNOVNA ŠOLA.....	71
10.3	SREDNJA ŠOLA.....	74
11	SKLEP.....	75
12	VIRI.....	76

1 UVOD

Breakdance je ulični ples, ki se je okrog leta 1970 razvil kot del širše hip hop kulture med črnsko in portoriško mladino v Južnem Bronx-u v New Yorku. V začetku sedemdesetih let so se po Bronx-u razširile številne ulične tolpe, narejene po vzoru skupine sedmih najstnikov, imenovanih 'The Savage Seven', ki so leta 1968 začeli terorizirati sotesko. Tolpe so dosegle vrhunec leta 1973, zatem pa začele ena za drugo izginjati. Glavni razlog je bil v tem, da so se ljudje v sedemdesetih letih začeli bolj predajati zabavi in plesu v klubih. Cilj plesalcev pa je bil 'biti opažen' in če so hoteli to doseči, so vso energijo in čas porabili za vaje in napredek njihovega plesnega znanja, ne pa za nasilje. Tako je hip hop postal nova aktivnost bivših članov uličnih tolp (Price, 2006).

Osnovna ideja hip hop kulture je bila torej vojna s kreativnostjo namesto z orožjem oziroma borba različnih (čimboljših) stilov za preobrazbo nesmiselnega nasilja v produktivno energijo. Predstavljajo jo štirje značilni elementi, in sicer b-boying za ples, MC-ing¹ za poezijo, didžejing in RAP² za glasbo ter grafiti za likovno izražanje (Popovski, 2003). Predvsem ples je bil za hip hop kulturo bistvenega pomena, saj so bili ravno lokalni plesalci tisti, ki so navdihnili didžeje, da so razširili svoj spekter glasbe. Pri tem velja omeniti ustvarjalca DJ³ Kool Herc-a, ki ga štejemo za ustanovnega očeta hip hop-a, in Afrika Bambaataa-o. Oba sta s svojimi inovacijami močno pripomogla k uveljavljanju hip hop kulture. Nova glasba je vsebovala energične zvoke in s tem vabila plesalce k ustvarjanju novih plesnih koreografij (Price, 2006).

Kmalu so break battle-i⁴ postajali najpomembnejši akter hip hop dogodkov. Domišljija in originalnost elementov, ki spominjajo na borbo, sta postajali čedalje bolj pomembni. Iz tega razloga so na novo nastale breakdance skupine začele razvijati in izpopolnjevati lastne plesne gibe (skupinske in solo točke), s katerimi bi izstopale v množici ostalih skupin. Vse do leta 1987 je bil breakdance močno medijsko izpostavljen, morda celo preveč. Ko so televizijske hiše počasi prenehale s predvajanjem b-boying-a, so ljudje dobili občutek, da je utonil v pozabo. Mnogo plesalcev je zaradi tega prenehalo z breakdance-om. Obdobje konca osemdesetih let štejemo za ledeno dobo breakdance-a (Popovski, 2003).

Sredi devetdesetih let so se po svetu zopet razširila break dogajanja. V ZDA so bila to Radiotron, B-Boy Summit, Rock Steady Crew Anniversary itd.; v Evropi pa UK Breakdance Championship ter Battle Of The Year (v nadaljevanju: BOTY). Glavni katalizator novega vala je bil MTV z vedno več R'n'B⁵ glasbe ter obujanjem starih break pesmi. Izredno popularen je bil videospot obnovljene stare pesmi Run DMC It's Like That. Sledilo je vse več videospotov s starimi

¹ MC je okrajšava za Masters of Ceremonies (v slovenščini: vodja zabave) (Price, 2006).

² RAP je okrajšava za Rhythmically Accentuated Poetry (v slovenščini: ritmično poudarjena poezija) (Rap, 2011)

³ DJ je okrajšava za Disc Jockey (v slovenščini: didžej).

⁴ Battle označuje plesni dvoboj med dvema ali več plesalci oziroma skupinami.

⁵ R'n'B je okrajšava za Rhythm and Blues (v slovenščini: ritem in blues) (Rhythm and Blues, 2011).

glasbenimi 'sample-i' in temu primerno se v videospotih pleše vse več break-a še danes (Popovski, 2003).

Tudi v Sloveniji se vedno več mladine ukvarja z breakdance-om, kar je razvidno predvsem iz naraščajočega števila tekmovalcev na uradnih tekmovanjih Mednarodne plesne organizacije (International Dance Organization – v nadaljevanju: IDO). Kot tekmovalno zvrst ga uvrščamo med moderne tekmovalne plesne, in sicer v skupino street dance disciplin, kamor spadajo še electric boogie, hip hop, street dance show, disco dance in techno.

V diplomskem delu bo na začetku predstavljena hip hop kultura z vsemi njenimi elementi, med katerimi so najpomembnejši že omenjeni štirje: b-boying, MC-ing, didžejing in grafiti. Opisana bo zgodovina hip hop-a od njegovega samega začetka in vse do danes. Podrobneje bo predstavljena zgodovina breakdance-a, ki jo razdelimo na dve obdobji: stara šola breakdance-a in nova šola breakdance-a. Omenjenih bo tudi nekaj dejstev iz zgodovine breakdance-a v Sloveniji.

Osrednji del diplomskega dela predstavlja predstavitev nekaterih osnovnih elementov breakdance-a. Prvine so bile izbrane na podlagi naslednjih kriterijev:

- v prvi vrsti mora biti ena izmed osnovnih prvin v breakdance-u,
- elementi so pod posameznim poglavjem razvrščeni od lažjega k težjemu in od enostavnega k bolj zahtevnemu,
- izbrani so predvsem tisti elementi, ki se jih učenec začne najprej učiti.

Pred samim začetkom učenja prvin se je seveda potrebno primerno pripraviti. Kaj vse b-boy⁶ ali b-girl⁷ (v nadaljevanju: b-boy) potrebuje, je opisano v poglavju 'Kako začeti?'

Breakdance že od samega začetka vsebuje določeno mero tekmovalnosti. Sprva je bila to zgolj neka potreba po dokazovanju, kasneje pa so se začela pojavljati razna tekmovanja, ki so obsegala vedno več tekmovalcev. Danes ločimo dve vrsti tekmovanj: uradna tekmovanja Mednarodne plesne organizacije in ostala tekmovanja, ki so pod okriljem različnih entuziastov breakdance-a in hip hop-a.

Diplomsko delo se zaključuje z nekaterimi dilemami, ki ostajajo v breakdance-u. Opisana bo vloga žensk pri ukvarjanju s tem plesom ter rivalstvo ali sožitje med močjo (powermove-i) in stilom (footwork) v breakdance-u. Sama sklepna beseda pa poleg pomembnejših ugotovitev, ki so nastala med nastajanjem dela vsebuje tudi sugestije za prakso in prihodnja proučevanja.

⁶ Plesalec breakdance-a.

⁷ Plesalka breakdance-a.

2 PREDMET IN PROBLEM

Ples je povezava najrazličnejših gibov, ki so lahko oblikovani na raznovrstne načine v različnem ritmu, tempu in zvrsti glasbe. Izvedeni so lahko v različnih ravneh in smereh prostora. Ples vsebuje izraznost, dinamičnost, estetiko, emocionalnost ter tudi tekmovalnost in borbenost, ko govorimo o tekmovalnem plesu (Prosen, 2008).

Ples je most med kulturo in športom. S plesom torej plesalec izraža svojo pripadnost ter svoje emocije in želje v danem trenutku. Toda za plesno ustvarjanje potrebuje tudi določeno kinestetično znanje. Poznati mora vsaj osnovne zakonitosti svojega plesa ter biti fizično dovolj dobro pripravljen.

Pri breakdance-u je potrebno razvijati vse motorične sposobnosti, še posebej pa sta v ospredju ravnotežje in moč. Zaradi slednjega se z breakdance-om ukvarjajo predvsem fantje. K začetku ukvarjanja z breakdance-om jih vodi predvsem želja po pridobivanju moči, želja po odkrivanju novega in želja po izvajanju gibalnih struktur, ki jih ne zmore izvesti vsak njihov vrstnik. Slednje dokazuje, da se mladi fantje preko breakdance-a želijo dokazovati med svojimi vrstniki in na ta način pridobivajo samozavest. Preko plesa tudi sproščajo svojo odvečno notranjo energijo in potrebo po ustvarjalnosti. Zaradi vseh pozitivnih učinkov, ki jih ima breakdance na takšno populacijo, bi se bilo z njim smiselno ukvarjati tudi v šoli. Breakdance predstavlja tudi nek most med gimnastiko in plesom, kar bi lahko učitelji športne vzgoje uporabili pri vpeljavi breakdance-a v učni načrt in tako popestrili učne ure.

S to diplomsko nalogo bi želela učiteljem v plesnih šolah in tudi učiteljem športne vzgoje približati breakdance in jim posredovati informacije o tem, kaj breakdance je, kaj vse obsega in predstaviti nekatere osnovne plesne elemente breakdance-a. Plesnim učiteljem zato lahko diplomska naloga predstavlja uporaben pripomoček pri učenju breakdance-a. Ker je v nalogi predstavljen tudi primer, kako to plesno zvrst lahko učitelji športne vzgoje predstavijo svojim učencem, je uporabna tudi za učitelje na osnovnih in srednjih šolah.

Obstaja tudi možnost nadgradnje diplomskega dela v priročnik. S tem bi obravnavana tematika postala še bolj znana širšemu okolju in tako tudi pripomogla k popularizaciji breakdance-a kot plesne zvrsti.

3 CILJI

Cilji diplomske naloge so:

1. oris zgodovinskega ozadja in kulture, iz katere izhaja breakdance,
2. predstavitev osnovnih gibalnih elementov breakdance-a,
3. opis tehnike izvajanja osnovnih gibalnih elementov breakdance-a,
4. predstavitev breakdance-a kot tekmovalnega plesa,
5. izdelava programa vpeljave breakdance-a v osnovne in srednje šole,
6. dopolnitev literature na področju breakdance-a.

4 METODE DELA

Diplomska naloga je monografskega tipa. Uporabljena je bila deskriptivna metoda dela.

Vsebina temelji na razpoložljivi literaturi s področja hip hop-a, breakdance-a in plesnih tekmovanj. Vključila sem znanja iz področja plesa, gimnastike in didaktike, ki sem jih pridobila v času svoje plesne poti in študija na Fakulteti za šport. Ker v Sloveniji ni pisnih del s področja breakdance-a, je kot vir bila uporabljena predvsem tuja literatura.

Glede na to, da se je teorija in praksa breakdance-a razvila v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju: ZDA), so v diplomski nalogi uporabljeni izrazi v izvorniku (angleški jezik). Poslovenjeni so le tam, kjer zaradi prevoda beseda ni izgubila pomena.

Naloga je opremljena s fotografijami in opisi, ki so moje lastno delo.

5 HIP HOP KULTURA

Slovar slovenskega knjižnega jezika (2005) opredeljuje kulturo kot »dejavnost, ki obsega področje človekovega umskega, zlasti umetniškega delovanja in ustvarjanja« ter tudi kot skupek dosežkov in vrednot človeške družbe, ki so rezultat človekovega delovanja in ustvarjanja. Kultura je torej način življenja, ki združuje intelektualno, duhovno in estetično prizadevanje ter tako prizemlja vsakdanje odločitve in aktivnosti njenih udeležencev (Price, 2006).

Velik pomen pri ustvarjanju določene kulture ima socialna vključenost ali izključenost. »Socialna vključenost pomeni imeti na razpolago različne socialne mreže, v katerih se posameznik družijo in srečuje z drugimi ljudmi, izmenjuje svoja doživetja in spoznanja z njimi, se nanje obrača po pomoč in nasvet, oblikuje različne interesne, delovne, prijateljske, intimne zveze. Občutek, da smo vključeni v različne bolj ali manj trdne, intimne, solidarne socialne mreže, je zelo pomemben v vseh življenjskih obdobjih« (Nastran Ule, 1996). Največji vpliv imajo socialne mreže ravno na mlade, ki so v obdobju intenzivnega oblikovanja svoje osebne in socialne identitete (Nastran Ule, 1996)

Skupina ljudi lahko torej oblikuje svojo lastno kulturo, ki je drugačna od vsesplošne kulture, katere del je. Takšno posebno kulturo neke skupine ljudi Slovar slovenskega knjižnega jezika (2005) pojmuje kot subkulturo. »Pojav subkulturnega sloga je jasen. Po eni strani opozarja 'pošteni' svet na svojo navzočnost in ob tem na lastna pleča prevzema nejasne sume, nelagoden smeh in zgražanje 'poštenih ljudi', po drugi strani pa pravi pripadniki subkulture subkulturne stile pretvarjajo v ikone in z njimi označujejo svojo prepovedano identiteto (Hebdige, 1980, v Hrestak, 2004, str. 5-6).« »Inovativnost mladinskih subkulturnih stilov torej ni samo v tem, da bi pri njih neka 'simbolna dejanja' pomenila 'prikrito kritiko' ideologije ali politike, temveč tudi v tem, da so povsem neposredna dejanja in posegi mlajših v javnosti (npr. grafiti, oblačila, glasba itd.) dobila simbolni pomen, ki je presegel njihovo neposredno politično in ideološko relevantnost (Nastran Ule, 1996).«

Hip hop se je razvil sredi 70. let kot osvobodilno gibanje, ki ga je podpirala predvsem preganjana, marginalizirana in zatirana mestna mladina. Čeprav osnovan na tradiciji v ZDA rojenih črncih in latinosa, je bil hip hop dejansko produkt afriške diaspore in je združeval glasbo, ples, grafično umetnost, retoriko in modo. Pomenil je način izražanja lastnega mnenja glede družbe, politike, ekonomije, vere in uličnega zavedanja. Uporabljen je bil kot sredstvo, s katerim so se borili proti rasni diskriminaciji, kulturnemu preganjanju ter družbenim, ekonomskim in političnim neenakostim. V zadnjih desetletjih pa hip hop kultura predstavlja tako mestne in predmestne kot tudi podeželske in celo globalne skupnosti različnih starosti, spola, vere, ekonomskih razredov in ras. Od lokalnega fenomena, ki je označeval želje in potrebe revne mestne mladine, je hip hop postal mednarodna in bogata institucija, ki je virtualno spremenila glasbeno in zabavljaško industrijo (Price, 2006).

Med glavne dejavnike, ki so bili odločilni za nastanek subkulturnega gibanja, katero je kasneje prešlo v celovito hip hop kulturo, Powell (1997; v Koren, 2004) prišteva:

- maloštevilne zakonite ekonomske okvirje v ameriških mestnih središčih,
- okrnjene možnosti šolanja,
- prevladujoč občutek alienacije med črnimi moškimi,
- starodavno potrebo črnih ljudstev po ustvarjanju glasbe,
- tipično ameriško pohlepnost po denarju in moči.

KRS-One pravi za hip hop, da je način življenja, ki združuje zdravje, ljubezen, zavedanje in blagostanje: »Mi smo hip hop, mi ga ohranjamo, ga varujemo in mi smo tisti, ki ga živimo, in nismo zločinci. Pravzaprav, mi smo učenci, smo filozofi, smo duhovniki, smo poslanci, smo aktivisti« (Watkins, 2005).

5.1 IZVOR BESED 'HIP' IN 'HOP'

Beseda 'hip' izvira iz wolofščine, ki ga govorijo v Senegalu, Gambiji in Mavretaniji. V wolofščini obstaja glagol 'hipi', ki pomeni 'odpreti nekomu oči in videti'. 'Hipi' je torej termin, ki ponazarja razsvetljenost. 'Hip' torej pomeni 'videti oziroma biti razsvetljen' (Asante Jr., 2008).

Beseda 'hop' izvira iz stare angleščine in pomeni 'odskočiti v novo dejanje, v boj'. 'Hip hop' torej pomeni 'najprej razsvetliti, potem pa idejo udejanjiti'. Brez ideje ni mogoče vedeti, kaj narediti, in brez dejanj ostajajo samo prazne rime (Asante Jr., 2008).

5.2 ZGODOVINA HIP HOP KULTURE

Za ZDA predstavljajo 60. in 70. leta tranzicijsko obdobje kulturnega preoblikovanja, saj je bil to čas pomanjkanja pravičnosti, dostopa do zdravstvenih storitev, brez volilne pravice za vse, velike brezposelnosti in ostalih vsakdanjih privilegijev državljanstva. Zaradi vsega tega so se mnoge manjšinske skupine v imenu gibanja za človekove pravice borile proti rasizmu in diskriminatorni praksi države s protesti, shodi in bojkoti (Price, 2006).

Ravno v tem tranzicijskem obdobju se je v Južnem Bronx-u rodil hip hop. Bronx je eden od petih New Yorških okrajev, ki je pogosto zaničevalno pojmovan kot 'najslabša soseščina v celotni Ameriki'. Pojem Južni Bronx se nanaša na predel Bronx-a, ki je poseljen predvsem z obubožanimi v ZDA rojenimi črnci in Portoričani, ter predstavlja kraj z mnogo nemiri, vandalizmom in krajami. Do leta 1980 se je ta predel povečal kar za 20-krat (Price, 2006).

Hip hop zaznamuje tudi prisotnost uličnih tolp, katere so v ZDA prisotne že od začetka 19. stoletja. Tolpe so služile zadoščanju potreb mladine in nekaterih odraslih ter so jim predstavljale neke vrste družino. Te na novo ustanovljene družine so bile izjemno hierarhično organizirane in

so bazirale na lojalnosti in predvsem spoštovanju. Sprva so bile tolpe namenjene preganjanju preprodajalcev drog, varovanju otrok in starejših v soseščini. Okoli 70. let pa so se preoblikovale v izjemno nasilne organizacije, ki so bile poznane po za življenje ogrožujočih akcijah (Price, 2006).

Tudi v Bronx-u so bili mladi organizirani v številne ulične tolpe, ki so bile narejene po vzoru skupine sedmih najstnikov, imenovanih The Savage Seven, ki so leta 1968 začeli terorizirati sotesko (Popovski, 2003). Članstvo v tolpi je ponujalo tak družbeni status, ki ga nisi mogel kupiti z denarjem. Voditelji tolpe so bili torej obdani z lojalnimi člani in so jim ponujali ulično kredibilnost, takojšnje spoštovanje med rivalskimi tolpami in prestiž v skupnosti. Ulične tolpe so si izborile vsaka svoj geografski prostor, srečanja pa so imeli v zapuščenih stavbah. Mnogo članov je predčasno končalo šolanje, da so imeli potem več časa za strateško odločanje, rekrutiranje, zakrivljanje zločinov, udeležbo v vojnah z rivalskimi tolpami in predvsem, da so prihajali navzkriž z zakonom (Price, 2006).

Umor Cornell Benjamin-a, člana tolpe Ghetto Brothers, je bil povod, da se je 8. decembra 1971 sklenilo zgodovinsko pomembno premirje med tolpami. Na srečanju v Bronx Boys Club-u so se zbrali številni voditelji tolpe, med katerimi je bil tudi Afrika Bambaataa, o katerem več v nadaljevanju. Premirje sicer ni končalo obdobja uličnih tolpe, vendar pa je ponudilo alternativo nenehnemu prelivanju krvi. Člani tolpe so tako začeli kot sredstvo boja uporabljati ples, grafite, glasbo in podobno. Kljub premirju se je nasilje še vedno nadaljevalo in doseglo vrhunec leta 1973. Zatem bolj v ospredje prihaja hip hop kultura in namesto nasilja se je začela vojna s kreativnostjo (Price, 2006).

Ustanovni oče hip hop-a je bil Clive Campbell, ki je po svetu bolj poznan pod umetniškim imenom DJ Kool Herc. Pri dvanajstih letih je z mamo emigriral v Bronx, kamor je z domorodne Jamajke prinesel tamkajšnji stil didžejinga. Med drugim je zgradil masivni zvokovni sistem, ki je poudarjal nizkofrekvenčne oziroma bass elemente plesne glasbe, izumil je dubbing – tehniko predvajanja vinilnih plošč, s katero je podaljšal funk⁸ odlomke, imenovane tudi breaks in na katere so njegovi poslušalci najraje plesali, ter poleg vrtenja glasbe po mikrofону z rimami nagovarjal občinstvo k plesu in zabavi. S časom, ko je postalo miksanje glasbe bolj zapleteno, si je za mikrofonom poiskal pomoč in tako je nastal prvi MC team: Kool Herc and the Herculoids (Popovski, 2003; Price, 2006).

Čeprav je Kool Herc začel z nečim, kar se je kasneje imenovalo RAP glasba in hip hop kultura, je bil vendarle Afrika Bambaataa Aasim (rojen kot Kevin Donovan) tisti, ki je vse skupaj institucionaliziral. Bil je vodja prve ulične tolpe The Savage Seven, ki se je kasneje močno razširila, s čimer je postala ena največjih tolpe, in se preimenovala v The Black Spades. Svoj vzdevek si je nadel po tem, ko mu je obisk Afrike močno spremenil življenje. Po vrnitvi v New York je sklenil izkoristiti svoj visok položaj za spreobrnitev vseh tistih, ki so se v bitkah med

⁸ Funk je glasbena zvrst.

tolpami bojevali na ulicah. Želel je doseči, da bi tolpe namesto pravega orožja raje uporabljale lastno kreativnost kot sredstvo tekmovanja in tako skupnosti pripomogle v bolj pozitivnem smislu. V ta namen je ustanovil skupino The Organisation, kasneje znano kot Zulu Nation, v katero so bili vključeni vsi, ki so se ukvarjali s katerimkoli od štirih elementov hip hop kulture. Ko ga je proti koncu sedemdesetih let Kool Herc navdušil nad didžejingom, je Bambaataa sprva začel organizirati t.i. block parties (v slovenščini: okrajne zabave) po celotnem Bronx-u in kasneje tudi prvo evropsko hip hop turnejo, v katero je vključil tudi pet plesalcev, ki so se poimenovali Zulu Kings in tako postali prva b-boy plesna skupina (Popovski, 2003; Price, 2006; Watkins, 2005).

Na tem mestu velja omeniti še Joseph-a Saddler-ja, znanega kot DJ Grandmaster Flash, izumitelja nove tehnike predvajanja vinilskih plošč cutting. S svojo skupino Grandmaster Flash and The Furious Five je nastopal v enem najbolj znanih klubov v Bronx-u, ki se je imenoval Disco Fever. Omembe vreden je tudi razvpit klub Roxy, ki je bil ustanovljen leta 1982 v New York-u na ulici 18th Street. Tja so namreč zahajali vsi pomembnejši akterji tedanje hip hop kulture. Gostil je tudi znamenite break battle-e med Rock Steady Crew in New York City Breakers, ki so bili kasneje uprizorjeni tudi v filmu (Price, 2006).

Leta 1979 je založniška hiša Sugar Hill Records izdala pesem Raper's Delight in tako predstavila hip hop širši množici. Pesem je takoj postala medijsko znana in med ustvarjalci hip hop glasbe se je vnel boj za podpis pogodbe s katero od založniških hiš. S tem je glasba začela prednjačiti pred ostalimi hip hop elementi in jih potisnila v ozadje. Hip hop se je kmalu začel pojavljati v novi podobi in se kazal kot ekspresivna kultura, s katero se da tudi ogromno zaslužiti (Price, 2006).

Kmalu so se tudi začeli pojavljati filmi, v katerih so prikazovali hip hop kulturo. Prvi tak je bil film Wild Style, posnet leta 1982 točno tam, kjer se je hip hop tudi rodil. Sledili so nato še Style Wars, Flashdance, Beat Street, Breakin', Breakin' 2: Electric Boogaloo in drugi. Filmsko platno je hip hop kulturo poneslo še širše v svet, jo tako naredilo še bolj popularno in taka je ostala še do danes (Price, 2006).

5.3 ELEMENTI HIP HOP KULTURE

Hip hop kultura je najpogosteje definirana kot kombinacija štirih temeljnih elementov (Popovski, 2003; Price, 2006):

- b-boying za ples,
- MC-ing za poezijo,
- didžejanje in RAP za glasbo,
- grafiti za likovno izražanje.

Vsak element pomeni metodo lastne ekspresije, ki temelji na posameznikovi kreativnosti in stilu. V nadaljnjem razvoju hip hop kulture so se pojavljale razne inovacije in temeljnimi so se pridružili še dodatni elementi: beat boxing, moda, žargon in številni drugi (Price, 2006).

5.3.1 B-BOYING

Ples je bil bistvo zgodnje hip hop kulture. Lokalni plesalci so namreč navdihnili didžeje, da razširijo repertoar glasbe in zvokov tako, da so potem plesalci lahko ustvarjali nove kinestetične umetnije. Vsaka tolpa je v zgodnjih 70. letih imela skupino plesalcev, ki so jih popolnoma očarale glasbene kreacije DJ Kool Herc-a in Afrike Bambaataa-e. Slednja sta dala mladim možnost, da se zbirajo in družijo na varni lokaciji, stran od uličnih pretepov in nasilja (Price, 2006).

Plesalci so bili vsi po vrsti samouki, ki so se od prijateljev naučili že poznane gibe in vedno znova ustvarjali nove. Kombinirali so domislen footwork⁹, vrtenja in razne akrobacije ter želeli biti unikatni v izvajanju svojih gibov. Svojo domiselnost so dokazovali na plesnih tekmovanjih. Tolpe so namreč ohranile svoj tekmovalni duh in se začele primerjati na plesiščih v break-battle-ih (Price, 2006).

Oblikovale so se različne plesne skupine, v katere so se povezovali plesalci: Zulu Nation, Rockwell Association, Nigga Twins, Crazy Commanders in druge ter najbolj znana tudi v svetovnem merilu Rock Steady Crew. Slednja je sčasoma dobila tudi povabilo za nastop na televiziji, v filmih, glasbenih videospotih in dokumentarcih ter celo pogodbo z založniško hišo. Kmalu so se začele pojavljati tudi razne variacije prvotnega b-boying-a kot sta locking in boogaloo¹⁰. Čeprav so bili plesalci večinoma moškega spola, med njimi najdemo tudi ženske plesalke (Price, 2006).

5.3.2 MC-ING

Izraz MC pomeni predhodnika hip hop kulturi, ki se je vanjo šele kasneje inkorporirala. Kool Herc je imel željo držati občinstvo v vsakem trenutku v neki napetosti ter poskrbeti, da se zabavajo in sodelujejo. Nekega dne je med nastopom podal mikrofon kolegu Coke la Rock-u, ki je postal prvi poznani MC (Price, 2006).

V začetku je bila edina vloga MC-jev, da so pritegnili množico in asistirali didžeju, kasneje pa so se vedno bolj začeli uveljavljati kot samostojni umetniki. Poslušalci so začeli slediti MC-jem po nastopih. S pesmijo Raper's Delight so MC-ji prevzeli vlogo didžejev, ki so z razvojem

⁹ Footwork označuje izvajanje plesnih korakov na tleh.

¹⁰ Locking in boogaloo sta plesni zvrsti.

tehnologije začeli izginjati bolj v ozadje in ostajali le še kot producenti. Od takrat MC-ji dominirajo hip hop kulturi (Price, 2006).

Nekateri najbolj znani in pomembni MC-ji, ki so ponesli hip hop kulturo še bolj v medijski svet so Dr. Dre, Ice Cube, Tupac Shakur, Eminem, 50 Cent, Wu-Tang Clan, Missy Elliott in seveda mnogi drugi (Price, 2006).

5.3.3 DIDŽEJANJE IN RAP

Didžej občinstvu predvaja vnaprej posneto glasbo ali zvoke. Prvi didžeji so se pojavili na radiu, kjer so glasbo poslušalcem posredovali preko radijskih valov. Sredi 20. let je radio postal zelo popularen, z njim pa so z leti postali vse bolj popularni tudi radijski didžeji. V 50. letih so didžeji začeli nastopati v živo na t.i. platter (v slovenščini: vinilna plošča) zabavah, lokalnih srednješolskih plesih in ob drugih različnih priložnostih (Price, 2006).

70. leta je zaznamovala disco glasba, vendar pa je vsi didžeji niso želeli predvajati. Istočasno se je pojavil tudi energičen in agresiven plesni stil, ki so ga povezovali s funk-om in disco-m. Plesalci so vedno čakali na t.i. break v pesmi. DJ Kool Herc se je tedaj odločil, da bo break sekvence različnih pesmi zmiksiral skupaj v neko novo sekvenco, kar je postalo znano kot miksanje break-ov ali ustvarjanje break beat-ov. Plesalci so bili nad novim stilom didžejanja navdušeni in kmalu zatem postali znani kot b-boys (okrajšano za break boys) in b-girls (okrajšano za break girls) (Price, 2006).

Kool Herc je s svojimi inovativnimi idejami didžejanje popeljal na drugo raven. Poleg že omenjenih break-ov, je v didžejanje vključil tudi MC-je. Predvsem znan pa je bil njegov masiven mobilni glasbeni sistem, ki ga je poimenoval The Herculords. Za razliko od ostalih didžejev je znal skupaj povezati več mikrofonov, v svoj sistem pa je vključil tudi ojačevalce zvoka ter seveda mizo za vrtenje vinilnih plošč. Herc-ov sistem je nadalje še bolj izpopolnil Grandmaster Flash. Spremenil ga je v tej smeri, da so bili prehodi med pesmimi še bolj elegantni. Dodal mu je slušalke, tako da je didžej lahko slišal glasbo še pred predvajanjem na zvočnikih. V nadaljnjem razvoju so didžeji ustvarili tudi scratch metodo predvajanja glasbe (Price, 2006).

Didžejanje je bilo močno prizadeto ob prihodu prvega RAP hita Raper's Delight, ko je glasbena skupina odpela pesem v živo brez didžejev. Ob tej novosti so bili didžeji kar naenkrat potisnjeni v ozadje in so delovali zgolj kot producenti. V tem času so se pojavili tudi sintetizatorji in ostale glasbene naprave, s katerimi so lahko ustvarjali nove futuristične in elektronske zvoke, oponašali bobne in skladali nove glasbene vzorce. S pojavom digitalizacije se je didžej tehnologija še močnejše razširila in ponudila dodatne možnosti za nadaljnji razvoj (Price, 2006).

5.3.4 GRAFITI

Izraz grafiti so prvi uporabili arheologi za opis komunikacije in izražanja, ki je bil upodobljen s pisavami, risbami in čečkarijami na različnih površinah. V 20. stoletju so grafiti postali produkt urbanih revolucionarjev, ki so oblikovali subkulture, da bi nasprotovali staršem, policiji in ostalim družbenim avtoritetam v imenu osebnega zadovoljstva. S pisanjem svojih besedil na javnih mestih (stene, podhodi, vlaki ipd.) so si želeli prilastiti dotično ozemlje in opozoriti nasprotujoče tolpe ter nezavedne osebe, da na tem teritoriju nimajo kaj iskati (Price, 2006).

Pisanje grafitov je bilo izrazito tako na vzhodni (East Coast) kot na zahodni obali (West Coast) ZDA. Tisti grafiti, ki so bili povezani s hip hop kulturo, imajo izvor na vzhodni obali. Pojavljali so se različni stili pisanja (platform letters ali Broadway Elegant, masterpieces, throw-up, burner) in kmalu so bile popisane celotne stene zgradb in popolnoma z grafiti prekriti vlaki. Tranzitne oblasti in policija so tako dejanje obravnavale kot vandalizem in so poskušale ustvarjalce grafitov ujeti in aretirati (Price, 2006).

Leta 1971 je New York Times objavil članek o piscu TAKI 183 (nekaj njegovih grafitov prikazuje Slika 1) in tako umestil grafito v medijski prostor. Veliko piscev grafitov se je zgledovalo po njem in si naredilo vzdevek, ki so ga uporabljali na grafitih ter kljub prepoznavnosti ostali anonimni za starše in oblast. Vrh so grafiti dosegli v srednjih 70. letih, kasneje pa so se obdržali predvsem kot tematika na majicah, posterjih, ovitkih albumov in podobno (Price, 2006).

Slika 1: Nekaj grafitov pisca TAKI 183 (Betongliv.com, 2011)

5.3.5 OSTALI ELEMENTI

V 80. letih se je hip hop povzpел na svetovno raven in se tudi razširil še na druga področja. Govori se o petem elementu hip hop-a. Afrika Bambaataa je kot peti element poimenoval »znanje, kulturo in razumevanje«. Nekateri drugi so kot peti element pojmovali beat-boxing, kjer izvajalci z lastnim vokalom predvajajo različne zvoke (bas, bobni, ritem in tako dalje) (Price, 2006).

Moda je postala pomemben element predvsem mladim, ki so se želeli identificirati s hip hop kulturo in tako tudi navzven izražati svojo pripadnost. To so izkoristile določene modne hiše (FUBU, Karl Kani, Phat Farm), proizvajalci obutve (Nike, Adidas, Reebok) in nenavsezadnje tudi frizerji (Price, 2006).

Hip hop je proizvod ulice in ima zato tudi svoj sleng. Kljub komercializaciji ostaja jezikovno zvest ulici. Obsceni žargon in pogovorne fraze se pogosto pojavljajo v hip hop besedilih, kar jim javnost pogosto očita (Price, 2006).

6 ZGODOVINA BREAKDANCE-A

Osnovo breakdance-a so zasejali temnopolti emigrantje iz afriških dežel, med njimi tudi mnogi plesalci afro plesnih skupin, ki so prišle nastopat v ZDA v 50. in 60. letih, nato pa so ostale v ZDA in se naselile v revnih in še neposeljenih predelih Bronx-a v New York-u. Njihovi otroci so bili gonilna sila plesalcev, ki so dobivali inspiracijo na ulici, v gimnastiki, Kung Fu filmih, capoeiri¹¹ in starih plesih kot so Lyndi hop¹², step in narodni afro ples ibedi ibedi¹³ (Popovski, 2003; Israel, 2002).

Za startno točko breakdance-a se označuje hit James-a Brown-a iz leta 1969 z naslovom Get on the Good Foot. Mnoge je navdahnil s svojim energičnim, že skoraj akrobatskim plesom na odru in tako so ljudje začeli plesati t.i. good foot. Kasnejši breakdance je neke vrste nadgradnja prej omenjenega plesnega stila (Popovski, 2003).

6.1 STARA ŠOLA BREAKDANCE-A

Prva prava prelomnica v zgodovini breakdance-a se je zgodila avgusta 1973, ko je DJ Kool Herc začel prirejati block parties-e na 1520 Sedgwick Avenue v Bronx-u. Na zabavah je opazil, da ljudje plešejo zgolj na določene segmente v pesmi. Zato je te break segmente posameznih pesmi izoliral, jih podaljšal in tako izumil break beats (Price, 2006; Israel, 2002)

Sprva so plesalci plesali zgolj uprock¹⁴ in toprock¹⁵. Uporabljali so različna gibanja in poze. Sčasoma je nekdo začel izvajati podobne gibe tudi na tleh in tako se je razvil footwork, ki je bil na začetku kombinacija različnih swipes-ov¹⁶, gibanja side-to-side (v slovenščini: z ene na drugo stran) in kazačoka. Latinosi so b-boying-u dodali gibanja in vrtenja na hrbtu. Ples je v začetku izgledal bolj krčevito in sporadično kot danes (Israel, 2002).

B-boying je vedno spremljala tekmovalnost. Slavni b-boy Crazy Legs jo opisuje sledeče: »Slišal sem, da je tvoj plesni stil mojstrski, vendar je moj boljši!« Tako so se začeli pojavljati break battle-i (Israel, 2002). Le-ti so postajali glavni akterji hip hop dogodkov. Domišljija in originalnost elementov, ki spominjajo na borbo, sta postajali čedalje bolj pomembni. Iz tega razloga so na novo nastale b-boy skupine začele razvijati in izpopolnjevati lastne plesne gibe

¹¹ Capoeira izvira iz Brazilije in predstavlja kombinacijo borilnih veščin in plesa.

¹² Jitterbug: zaporedje plesnih gibov, pri katerem so moški plesali posamezno drug proti drugemu, morda nekatere celo tudi na tleh.

¹³ Ples za poglavarja s področij Zambije, Senegala in še katerih afriških držav, ki vsebuje mnogo današnjih break elementov (vključno z nekaterimi rotacijami).

¹⁴ Agresiven ples, ki vključuje dva plesalca, ki z mimiko, namišljenimi orožji in plesnimi gibi ponazarjata borbo v ritmu z glasbo (B-boying, 2011).

¹⁵ Toprock označuje izvajanje plesnih breakdance korakov v stoječem položaju.

¹⁶ Swipe je plesni element breakdance-a.

(skupinske in solo točke), s katerimi bi izstopale v množici ostalih skupin. Pionirske skupine so bile Zulu Kings, Nigga Twins, Bronx Boys, Rock Steady Crew in še nekatere (Popovski, 2003).

Leta 1977 je slavni b-boy Jo-Jo ustanovil najbolj razpoznavno b-boy skupino Rock Steady Crew, v katero so bili včlanjeni vsi najboljši b-boy-i tistega časa. V času svojega delovanja je štela tudi preko 500 članov. Leta 1982 so se spopadli s skupino Floormasters (kasneje so se preimenovali v New York City Breakers), ki sicer niso bili tako dobri kot Rock Steady Crew, vendar pa so b-boying nadgradili z atleticizmom – izvajali so daljše, hitrejše in težje gibe (Israel, 2002). Plesalci so tako pričeli izvajati vse več akrobacij, vrtenj na skoraj vsakem delu svojega telesa in tako je nastalo precej novih gibalnih struktur (Popovski, 2003).

V 80. letih je b-boying pridobil na popularnosti. K popularizaciji breakdance-a v ZDA izven New Yorka so v letih 1981 in 1982 zelo pripomogle nacionalne televizijske postaje, ki so na svojih kanalih predvajale nastope in spopade skupine Rock Steady Crew. Leta 1983 je bil posnet prvi hip hop film 'Wild Style'. Za še večji prodor breakdance-a pa sta poskrbela film 'Flashdance' z minimalnim break odlomkom in videospot Malcolm-a McLaren-a z naslovom Buffalo Gals, ki sta ga leta 1983 raznesla po celem svetu. Leto kasneje so zaznamovali kar trije novi filmi o breakdance-u (Beat Street, Breakin', Breakin' 2: Electric Boogaloo) ter nastop breakdance skupine na otvoritvi olimpijskih iger v Los Angeles-u. Mediji so bili tisti, ki so izraz b-boying zamenjali z bolj profesionalnim izrazom breakdance (Popovski, 2003; Israel, 2002; B-boying, 2011).

Do sedaj omenjeno se je bolj ali manj dogajalo na vzhodni obali ZDA, vendar pa so se po letu 1983 (po filmu Flashdance) pojavile b-boy skupine tudi na zahodni obali ZDA. V Los Angelesu sta nastali skupini Air Force Crew in Pony Express, ki sta izvajali predvsem plesne gibe v zraku (air moves) in vrteče figure (spinning moves). Na zahodni obali so izumili tudi nekaj drugih plesnih hip hop zvrsti: locking, popping in boogaloo (Israel, 2002).

Vse do leta 1987 je bil breakdance močno medijsko izpostavljen, morda celo preveč. Pojavljati so pričeli članki o vse več poškodbah (tudi smrtnih), ki so se zgodili med izvajanjem plesnih vrlin breakdance-a, čeprav nihče ni povedal, da je bilo to početje nenadzorovano. Ko so televizijske hiše zatem počasi prenehale s predvajanjem b-boying-a, so ljudje dobili občutek, da je utonil v pozabo. Mnogo plesalcev je zaradi tega prenehalo z breakdance-om in mnoge plesne skupine so se razšle. Obdobje konca 80. let štejemo za ledeno dobo breakdance-a (Popovski, 2003; Israel, 2002).

6.2 NOVA ŠOLA BREAKDANCE-A

Oživitev breakdance-a se je zgodila leta 1991, ko so Rock Steady Crew nastopali na podelitvi Source awards v New York-u. Publika je obnemela ob njihovem nastopu in svet je zopet oblil nov val b-boying-a. Razširila so se break dogajanja (Israel, 2002). V ZDA so bila to Radiotron,

Freestyle session, Rock Steady Crew Anniversary itd.; v Evropi pa UK Breakdance Championship ter Battle Of The Year. Glavni katalizator novega vala je bil MTV z vedno več R'n'B glasbe ter obujanjem starih break pesmi. Izredno popularen je bil videospot obnovljene stare pesmi Run DMC z naslovom It's Like That. Sledilo je vse več videospotov s starimi glasbenimi sample-i in temu primerno se v videospotih pleše vse več break-a še danes (Popovski, 2003).

Breakdance se je močno razširil že na vse kontinente. Če citiram Siniša Križaja (Napo-lee-tano, 2004), so trenutno na svetu »najboljši Američani, ki so daleč pred konkurenco. Pri njihovih nastopih vse poteka gladko, lahkotno. Dobri so tudi Francozi, Nemci imajo zelo agresiven slog, Japonci pa so me lani navdušili z izvirnostjo, saj počnejo stvari, ki jih pri drugih niti slučajno ne vidiš.«

Novemu valu ustrezajo tudi novi elementi break-a, predvsem pa nove izvedbe starih elementov. Breakdance se je močno povzpел. Današnje b-boy skupine izvajajo elemente hitreje, močnejše in z novim pristopom, ostaja pa originalni duh battle-a, ki je enak kot nekoč. Plesalci se čedalje bolj gibljejo na meji človeških zmožnosti. Najbolj je viden napredek v kombinacijah, kjer se izvaja elemente vedno bolj povezano, natančno ter v dolgih in kondicijsko ekstremno zahtevnih serijah. Break je dozorel in ima končno vse možnosti, da bo tudi ostal (Popovski, 2003).

6.3 BREAKDANCE V SLOVENIJI

Breakdance je v Slovenijo pripeljal Tomaž Ambrož, veliko ime slovenskega plesa. Sam pravi, da je nastajal v »želji po nečem novem«, kot plod plesnega raziskovanja in v iskanju nečesa drugačnega (Ambrož, 2011).

Leta 1977, ko je odpotoval v London na plesno izpopolnjevanje, je tam opazil, koliko mladih je predvsem pod vplivom filma Vročica sobotne noči prišlo v plesne šole. Po vrnitvi v Slovenijo je v Študentskem plesnem klubu (v nadaljevanju ŠPK) Kazina pričel s tečaji, ki so nosili ime Zapleši kot John Travolta. Tečaji so bili nadvse uspešni. S filmom Briljantina (1978) je plesne odre zajel nov val plesa, tokrat v podobi rock'n'roll-a, ki je nasledil disco. Ko je popularnost omenjenih dveh zvrsti začela upadati, je bilo zopet potrebno poiskati nekaj novega. Tako je leta 1983 organiziral prve tečaje breakdance-a v Sloveniji, delno tudi pod vplivom filma Flashdance. Za pripravo prve učne ure je potreboval kar 36 ur, da je samo pregledal in preučil gibanja na videoposnetkih, ki pa jih je bilo v tedanjem času zelo težko pridobiti. Z Maksom Dežmanom sta obiskala prvo nemško državno prvenstvo v breakdance-u, ki je potekalo leta 1984 v München-u, kjer sta posnela celotno tekmovanje ter tako pridobila dodatno gradivo za učenje (Ambrož, 2011).

Najboljši slovenski plesalci breakdance-a so tedaj bili Samo Furlan, Primož Longyka, Mitja Popovski, Grega Legiša, brata Mare in Janez Sedej, Aljoša Rebolj in Maks Dežman. Na prvem svetovnem prvenstvu v Italiji se je Samo Furlan uvrstil v finale in dosegel šesto mesto. V okviru

projektov Evropa pleše in Zvezde plešejo so nastopali po celotni Jugoslaviji. Predstavljali so del spremljajočega programa na tekmah standardnih in latinsko-ameriških plesov ter nastopali na plesnih revijah (Od Portoroža do Ulcinja). Te revije so bila pobuda za plesno predstavo Zablešite z nami, ki pa ni zasijala v vsej svoji polnosti. Zato pa je toliko več uspeha požel film Poletje v školjki 2, kjer so omenjeni plesalci breakdance-a sodelovali kot glavni plesni akterji (Ambrož, 2011).

Ko je bil breakdance na vrhuncu, je v ŠPK Kazina plesalo okrog 200 b-boy-ev. Kazinina šola breakdancea je takrat trajala približno sedem let, potem pa je prenehala delovati in breakdance je izginil tudi v slovenskem prostoru (Jizah, 2003). Zadnji projekt, ki ga je za ŠPK Kazina izpeljal Tomaž Ambrož, je bila organizacija otvoritvene plesne točke s 300 plesalci rock'n'roll-a na Univerzijadi v Zagrebu leta 1987. Aljoša Rebolj je zdaj fotograf, Grega Legiša in Mitja Popovski sta plesna učitelja, ostali pa so se našli v drugih poklicih (Ambrož, 2011).

V poznih devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je z breakdance-om začela ukvarjati nova generacija b-boy-ev (Jizah, 2003). Danes je breakdance v Sloveniji razdeljen na dva pola. Eden ostaja v obliči uradnih tekmovanj Plesne zveze Slovenije in IDO, drugi pa se je pomaknil bolj v ozadje in oblikoval svojo subkulturo. Razlog jih večina vidi v izgubi prvobitnosti breakdance-a in predvsem v sistemu sojenja.

7 ELEMENTI BREAKDANCE-A

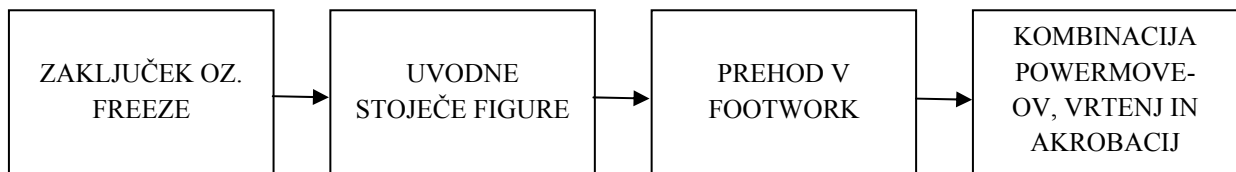
7.1 OSNOVNI POJMI

7.1.1 BREAKDANCE GLASBA

Glasba pri breakdance-u ni omejena zgolj na hip hop glasbo, vendar pa mora izbrana glasba vsebovati primeren tempo in takt. S pomočjo remiksanja različnih zvrsti glasbe se lahko breakdance pleše skoraj na kakršnokoli glasbo. Pogosto je glasba izposojena iz glasbenih zvrsti kot so jazz, soul, funk, elektro in disco. Najbolj običajno pa break glasba sestoji iz posameznih glasbenih break sekvenc, vzeti iz različnih pesmi, ki jih didžej zmikša skupaj. Tempo glasbe je nekje med 110 in 135 udarcev na minuto v mešanem šestnajstinskem ali četrtnskem taktu (B-boying, 2011).

7.1.2 BREAK IZHOD

Break izhod plesalca ima več delov, ki jih ponavadi izvajajo v zaporedju kot prikazuje Slika 2. Seveda je vrstni red lahko tudi drugačen. Včasih se freeze-i izvajajo med elementi kot efektna pavza, ki popestri posamezen nastop oz. izhod plesalca. Footwork in uvodne stoječe figure se uporabljajo večkrat v izhodu kot povezava med powermove-i¹⁷, vrtenji in drugimi elementi (Popovski, 2003).

Slika 2: Zaporedje elementov v break izhodu.

7.1.3 SOLO PLES IN BATTLE

Potrebno je razlikovati med solo plesom in break battle-om. Pri slednjem plesalci plešejo eden proti drugemu ali ena skupina proti drugi. Med break battle-om je pomembno, da plesalci sledijo elementom, ki jih izvajajo nasprotniki ter poskušajo odgovoriti z istimi elementi, ki jih izvedejo na svoj način in bolj originalno ali pa jih izpeljejo v nov element, na katerega zopet odgovori nasprotnik in vodi elemente naprej. S tem plesalci dosežejo napeto vzdušje dvoboja in elemente vodijo v vedno težje in zanimivejše (Popovski, 2003).

¹⁷ Powermove-i so plesni elementi breakdance-a.

Pri skupini je potrebna velika usklajenost, saj eni plesalci bolje izvajajo ene figure, drugi pa druge. Imeti je treba tudi dober občutek za skupinsko improvizacijo in znati hitro odreagirati na elemente, ki jih je izvedel nasprotnik, hkrati pa tok battle-a peljati v elemente, ki bodo zmedli nasprotnika in ga prikazali v slabši luči. Zelo dobrodošli so komični vložki, ki zabavajo tekmovalce in gledalce, vendar pa mnogokrat postanejo tudi žaljivi in nesramni, ko plesalce zanese vzdušje (Popovski, 2003).

7.2 KAKO ZAČETI?

7.2.1 MISELNA PRIPRAVA

Najprej je potreben primeren odnos in spoštovanje do b-boying-a. Zavedati se je potrebno, da je ples zabava in ne delo. Če ima učenec voljo, da se nauči nečesa novega, potem se vedno najde tudi pot, kako to doseči (Etcheto, 2011).

Najprej je potrebno imeti dovolj jasno in natančno miselno predstavo o izvajanju določenega elementa¹⁸, ga simulirati v svoji glavi, šele potem pa je učenec zrel, da ga tudi fizično poskusi izvesti (Etcheto, 2011).

7.2.2 PLESNI PROSTOR

Plesni prostor mora biti primerno velik, da se lahko učenec varno premika po prostoru, ne da bi se kje udaril. Priporoča se dovolj visok strop, da se lahko nemoteno izvaja stoje na rokah in skače, ne da bi se udaril v glavo. Za učenje stoje na rokah je zelo primerna stena ali baletni drog. Tla naj bi bila vsaj za začetnike malce oblazinjena, kasneje pa naj se elementi izvajajo na parketu ali linoleju. Pri učenju so v veliko pomoč ogledala, saj tako učenec dobi povratno informacijo o (ne)pravilnem izvajanju posameznega elementa. Nenazadnje pa prostor seveda mora biti opremljen z nekim glasbenim pripomočkom, saj je breakdance vendarle ples, ki zahteva glasbo (Etcheto, 2011).

7.2.3 POV RATNA INFORMACIJA

Pri učenju novih gibov moramo imeti povratno informacijo o pravilnem ali nepravilnem izvajanju določenega elementa. V ta namen lahko uporabimo ogledala ali videokamero. Seveda je najbolje, če imamo tudi nekega prijatelja ali trenerja, ki pozna izvajanje določenih prvin ter nam lahko primerno svetuje o nadaljnji vadbi (Etcheto, 2011).

¹⁸ Priporoča se gledanje posnetkov, ki ponazarjajo željeno gibanje (Etcheto, 2011).

7.2.4 PRIPOROČLJIVA OPREMA

Predvsem za preprečevanje neljubih poškodb pri učenju breakdance-a potrebujemo primerno opremo. V prvi vrsti so to primerna športna oblačila (hlače in kratka majica) ter obutev, ki naj bo lahka, fleksibilna, z dobrim oprijemom in primerno oporo. Za zaščito predvsem sklepov uporabimo lahko različne ščitnike (ščitniki za kolena, komolce, zapestja, rokavice). Pri izvajanju vrtenja na glavi je potrebno predvsem dobro zavarovati glavo. Na trgu se najdejo prav za to namenjene kape, še bolj primerna pa je kar čelada, ki jo sicer uporabljajo skejterji (Etcheto, 2011). Primer zaščitne opreme prikazuje Slika 3.

Slika 3: Zaščitna oprema

7.2.5 BAZA BREAKDANCE-A

Pri učenju breakdance-a je najprej potrebna določena mera discipline, saj se le tako lahko napreduje in nekaj nauči. Nadalje je potrebna dovolj dobra fizična pripravljenost (Etcheto, 2011):

- gibljivost → preprečevanje poškodb, povečan obseg gibanja pomeni lažje izvajanje določenih elementov,
- vzdržljivost → sposobnost plesati vsaj pol ure v enem kosu,
- moč → nadzor in natančnost izvajanja gibanja, enostavno upravljati s težo svojega telesa,
- ravnotežje → lažje izvajanje prvin, pridobiti predvsem s treningom.

Seveda brez določene mere samoekspresije in kreativnosti ne gre (Etcheto, 2011), saj je breakdance ples, preko katerega plesalec izraža svoje občutke, svojo notranjo energijo in z vsem tem znanjem ustvarja nova gibanja.

7.2.6 VADBA

Učna ura breakdance-a v plesnih šolah po Sloveniji traja 90 minut. Obstajajo pa b-boy skupine in posamezniki, ki vadijo tudi po več ur skupaj v za to namenjenih prostorih, doma ali celo na ulici. Pred pričetkom je potrebno telo najprej dobro pripraviti na vadbo z ogrevanjem. Ogrevanje naj vključuje tako aerobni del kot tudi vaje za raztezanje. Še posebej dobro je potrebno razmigati noge, ramena, vrat in zapestja, ki so pri breakdance-u najbolj obremenjeni.

Na začetku naj se učenec loti učenja njemu najtežjih elementov, saj je takrat še najbolj spočit in se zato lažje in hitreje uči. Ko postane učenec utrujen, je to primeren čas za urjenje kreativnosti. V tem času naj v počasnem gibanju vadi footwork in se poskusi domisliti novih gibov (Etcheto, 2011).

Na koncu vsake vadbe je nujno izvajati raztezne vaje, da se telo umiri in razbremeni. Poleg tega pa nikoli ni odveč pridobiti še nekaj dodatne gibljivosti (Etcheto, 2011).

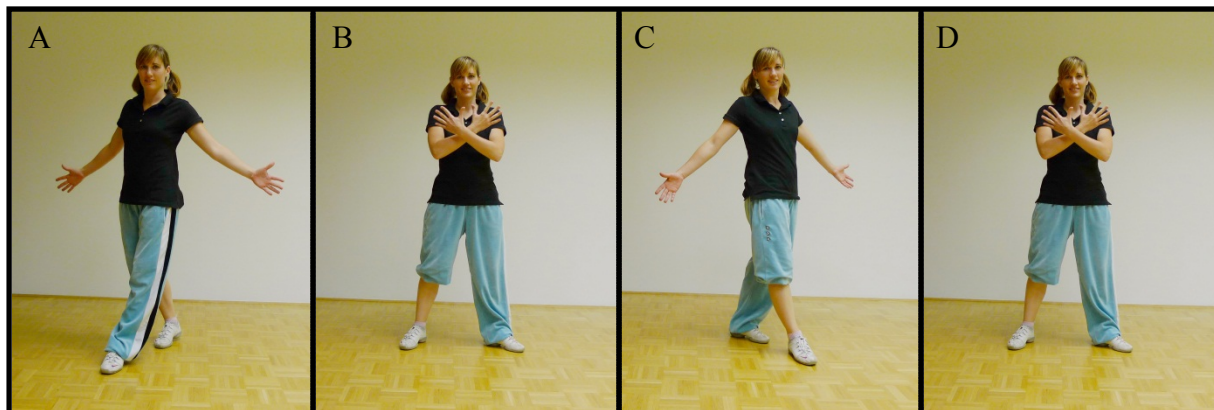
7.3 STOJEČE FIGURE

UPROCK / TOPROCK

Uprock in toprock sta se v začetku uporabljala predvsem v namen oblikovanja kroga, v katerem so potem plesalci plesali. Sčasoma je postal vse bolj umetniški in je začel vsebovati prvine iz drugih plesnih zvrsti kot so swing, step, capoeira in drugi (Etcheto, 2011).

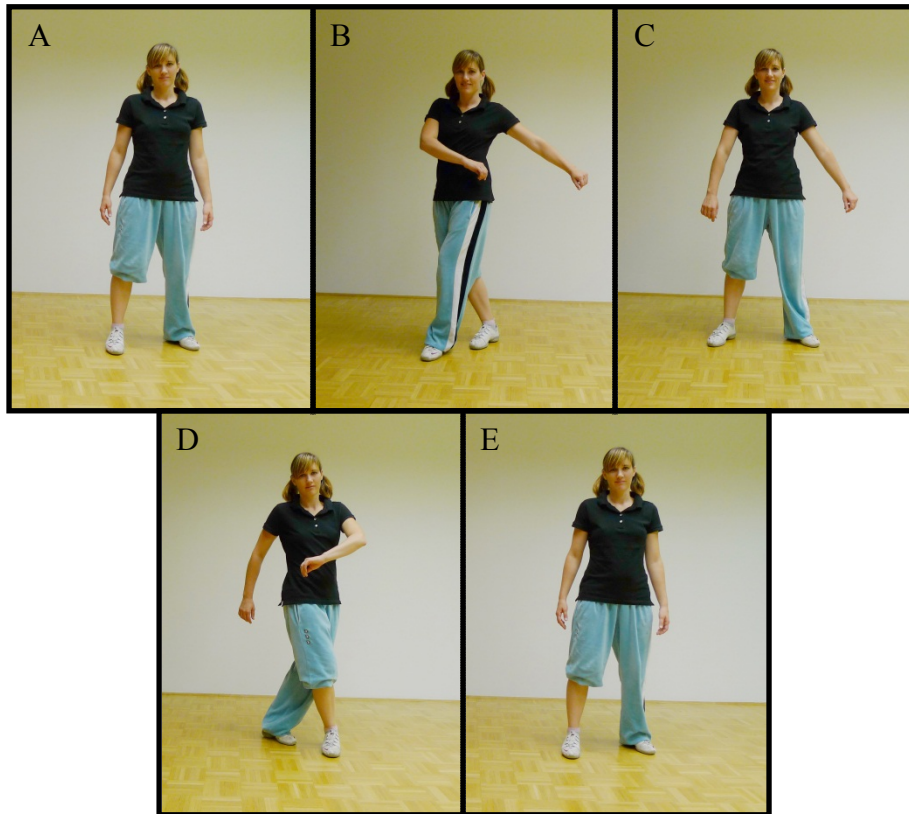
IZVEDBA

Dober uprock pomeni plesati v ritmu. Najprej je torej potrebno ta ritem slišati v glasbi. Nato naj učenec začne ploskati v ritmu glasbe. Ko je ta stopnja usvojena, se prične učiti osnovni uprock korak (Slika 4), kjer izmenjaje križa levo in desno nogo spredaj pred telesom ali zadaj za telesom (Etcheto, 2011).

Slika 4: Osnovni uprock korak

Temu gibanju kasneje pridružimo še rotacijo bokov. Rotacijo bokov lahko vadimo s karaoke koraki (Slika 5). Zatem naj začne po ritmu hoditi v krogu v obe smeri. Med gibanjem naj bo učenec vedno rahlo na prstih v poskakujočem koraku. Cilj je biti sproščen med izvajanjem teh korakov. Naj glasba pride v telo skozi ušesa in se vrne nazaj skozi stopala. Po usvojenem znanju osnovnih korakov je na vrsti kreativnost (Etcheto, 2011).

Slika 5: Karaoke koraki

7.4 PREHOD IZ STOJE NA TLA

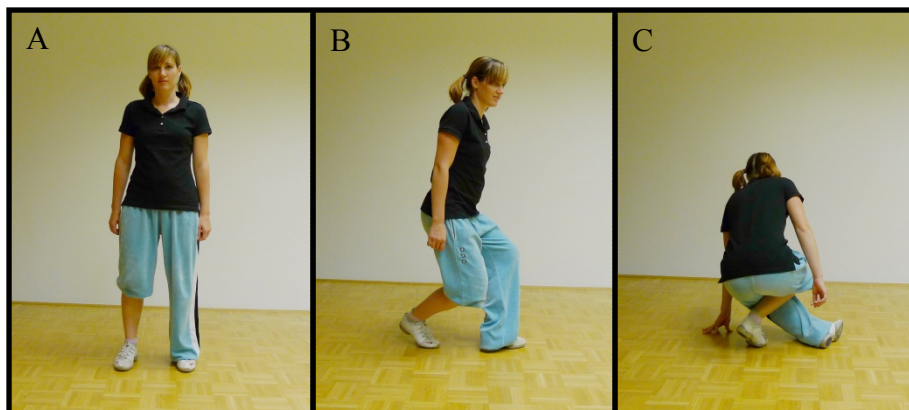
Za prehod iz stoječega položaj v footwork se lahko uporabi mnogo načinov. Za namene tega diplomskega dela bosta prikazana dva načina, ki sta med lažjimi in se jih lahko nauči vsak začetnik.

SPIRALA

Plesalec se istočasno obrača in znižuje proti tlem kot spirala (Etcheto, 2011).

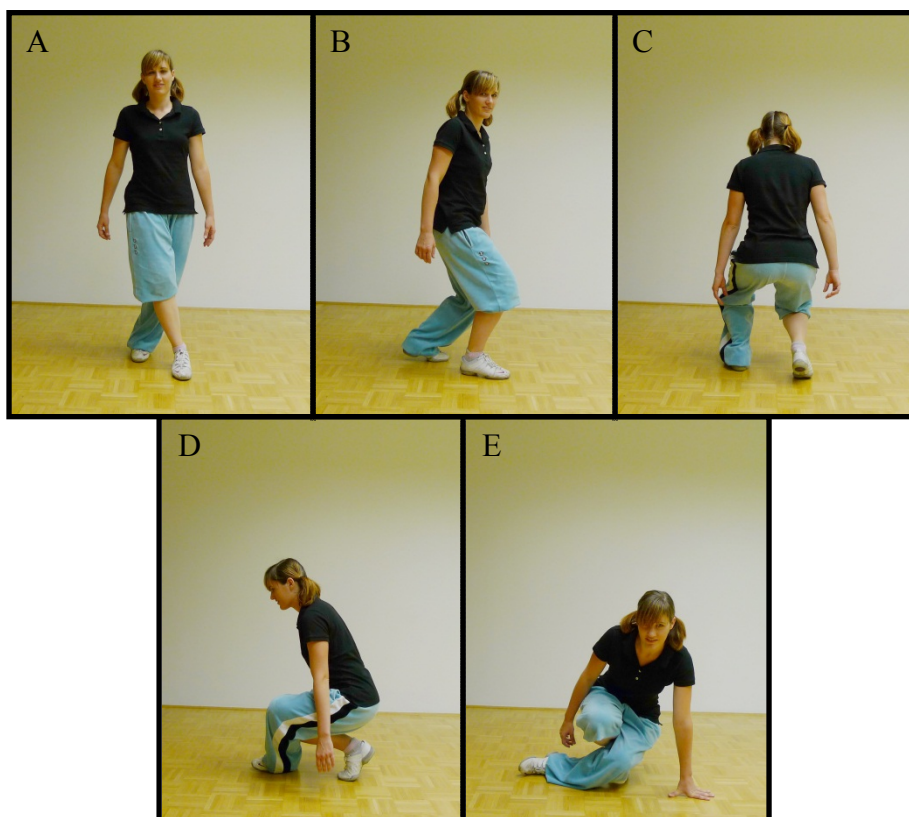
IZVEDBA

Pri počepu naj se učenec obrne za 180 stopinj kot prikazuje Slika 6 (Etcheto, 2011). Pri tem bo končal s prekrižanima nogama pri tleh (Slika 6C).

Slika 6: Polovica spirale

Za končno izvedbo pa naj učenec najprej prekriža eno nogo zadaj (Slika 7A) in se v počepu obrne za 360 stopinj, kar prikazuje Slika 7. Za dobro kontrolo ravnotežja pri izvedbi naj učenec vadi počepe na obeh in na eni nogi.

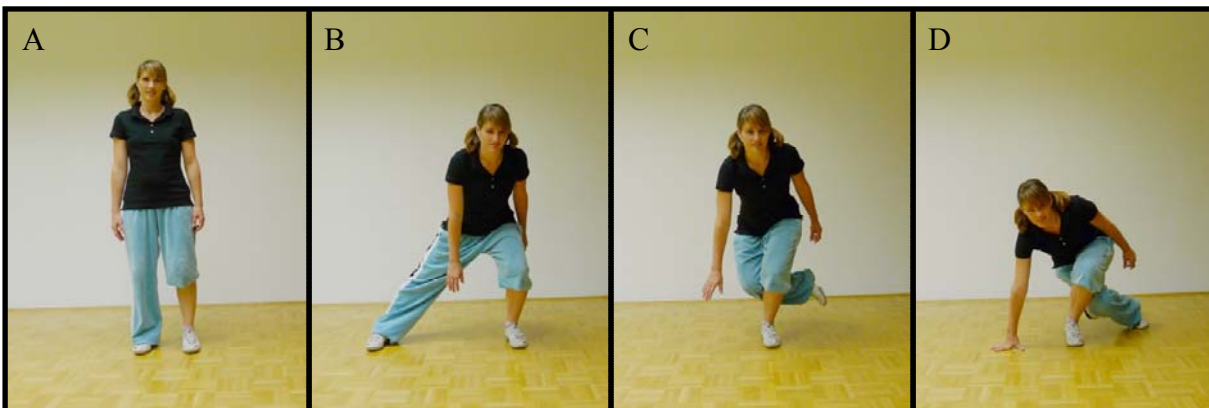
Slika 7: Spirala

PADEC VSTRAN

Iz stoje plesalec pade vstran in prične s footwork-om (Etcheto, 2011).

IZVEDBA

Učenec iz stoje (Slika 8A) naredi izpadni korak vstran (Slika 8B), nato pa drugo nogo prekriža zadaj (Slika 8C) in se z nasprotno roko dotakne tal (Slika 8D). Za lažjo izvedbo naj učenec vadi izpadni korak vstran in počepe na eni nogi ob tem, ko je druga noga iztegnjena.

Slika 8: Pade vstran

7.5 TALNE FIGURE

Med talne figure spadajo footwork, powermove-i, vrtenja, akrobacije, freez-i in prosti slog (Popovski, 2003). Kratek opis posameznih figur opisuje Tabela 1.

Tabela 1: Opis talnih figur (Popovski, 2003).

FOOTWORK	Največkrat je to uvod v eno od figur, lahko pa predstavlja tudi samostojen izhod plesalca.
POWERMOVE-I	Težke break akrobacije, ki mu dajejo značilnost in prepoznavnost. Temeljijo na tehniki, moči in vrhunski koordinaciji, s čimer plesalci dosegajo istočasne rotacije po več različnih oseh.
SPINI	Vrtenja okoli navpične osi tal, ki temeljijo predvsem na tehniki in koordinaciji.
AKROBACIJE	Razne izvedenke klasičnih gimnastičnih akrobacij.
FREEZE-I	Značilni zaključki spinov, powermove-ov ali footwork-a, ki spominjajo na zamrznjeno sliko in dajejo break-u komičen in zabaven značaj.
FREESTYLE	Poizkus odmika od klasičnih break elementov z veliko variacijami footwork-a, freeze-i in predvsem suicide-i.

7.5.1 FOOTWORK

Footwork se največkrat uporablja kot uvod v eno od figur, lahko pa predstavlja tudi samostojen izhod plesalca (Popovski, 2003). V prenesenem pomenu bi lahko rekli, da je lepilo celotnega breakdance-a, saj predstavlja povezovalni element med vsemi v izhodu uporabljenimi elementi. Zgolj preko footwork-a in up rock-a b-boy izoblikuje svoj stil in originalnost (Etcheto, 2011).

IZVEDBA

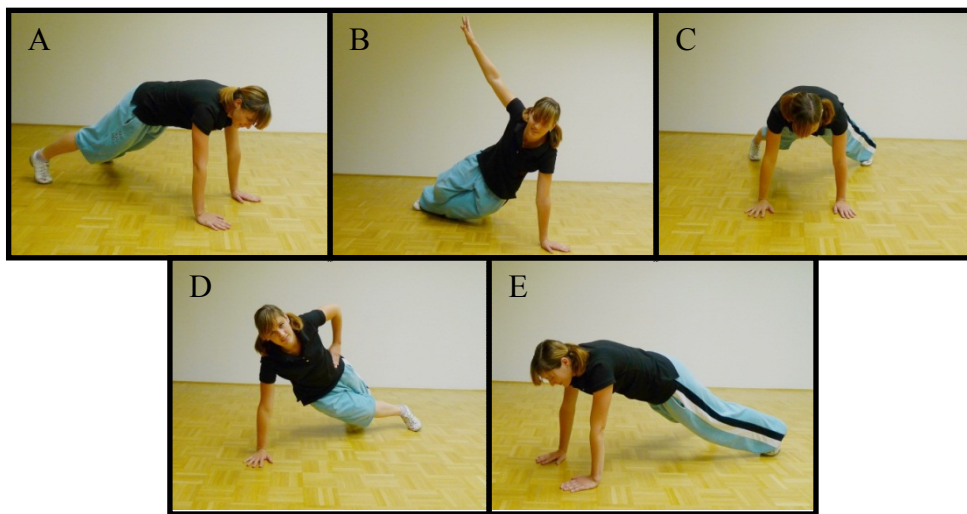
Učenje footworka zahteva predvsem veliko kreativnosti s strani učenca. Učenca postavimo v bočni položaj ali katerikoli drugi položaj in mu naročimo naj si izmisli čimveč načinov, kako se lahko iz tega položaja premakne. Naj se začne premikati naprej, nazaj, vstran ali v obliki kateregakoli geometrijskega lika (Etcheto, 2011). Če imamo več učencev, jih razporedimo po prostoru in potem naj se med seboj izmenjujejo s pomočjo footworka ali pa premikajo po prostoru tako, da se ne dotaknejo drug drugega.

PAJEK

Pajek je enostaven footwork, ki izgleda dobro, če se ga izvaja hitro in dinamično (Etcheto, 2011).

IZVEDBA

V položaju sklece (Slika 9A) naj učenec drži napete trebušne mišice, da se mu boki ne povesijo. Z gibanjem učenec prične tako, da z desno nogo zadaj križa levo nogo in ob tem dvigne desno roko (Slika 9B). Nato desno roko položi nazaj na tla in z levo nogo stopi vstran, tako da je zopet v položaju sklece (Slika 9C). Nadalje z desno nogo spredaj križa levo nogo in ob tem dvigne levo roko (Slika 9D). Zatem jo položi nazaj na tla, z levo nogo pa stopi vstran ter se zopet znajde v položaju sklece (Slika 9E). Gibanje potem nadaljuje naprej v istem vrstnem redu. Vadi naj tudi z nasprotno nogo v nasprotno smer. Z dodatnim gibanjem bokov učenec pridobiva na hitrosti.

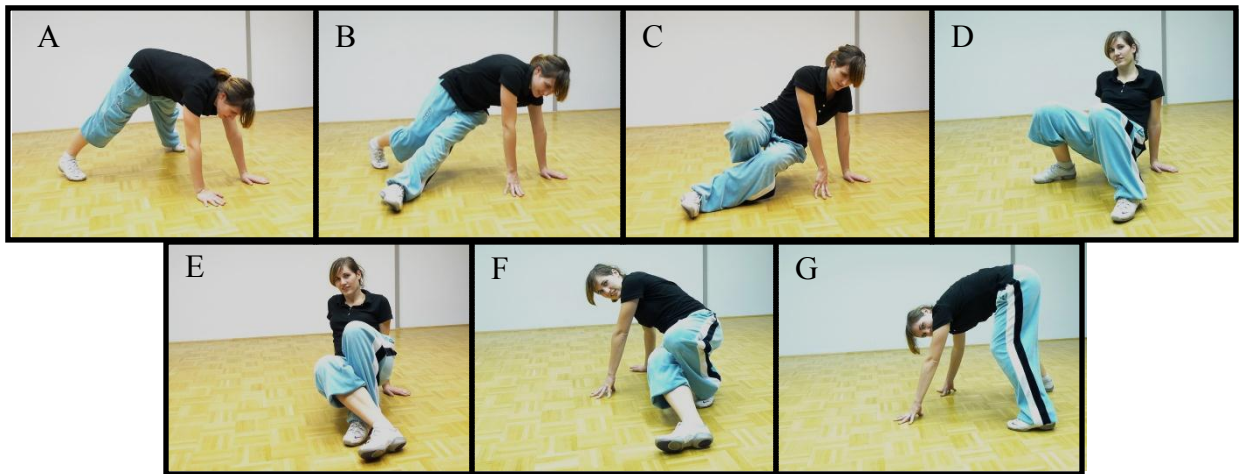
Slika 9: Pajek

SIX STEP

Six step je osnovni korak footwork-a. Sestavljen je iz šestih korakov, s katerimi se plesalec premika okoli svojega centra. Center predstavlja mesto, kjer se z rokama dotika tal. Pri osnovni izvedbi je plesalec vedno obrnjen v isto smer.

IZVEDBA

Izvedbo six step-a prikazuje Slika 10. Gibanje nog naj zglada lahkotno, tako da gledalec dobi občutek kot da lebdi. Učenec bo element lažje izvedel, če bodo roke postavljene čim bližje bokom.

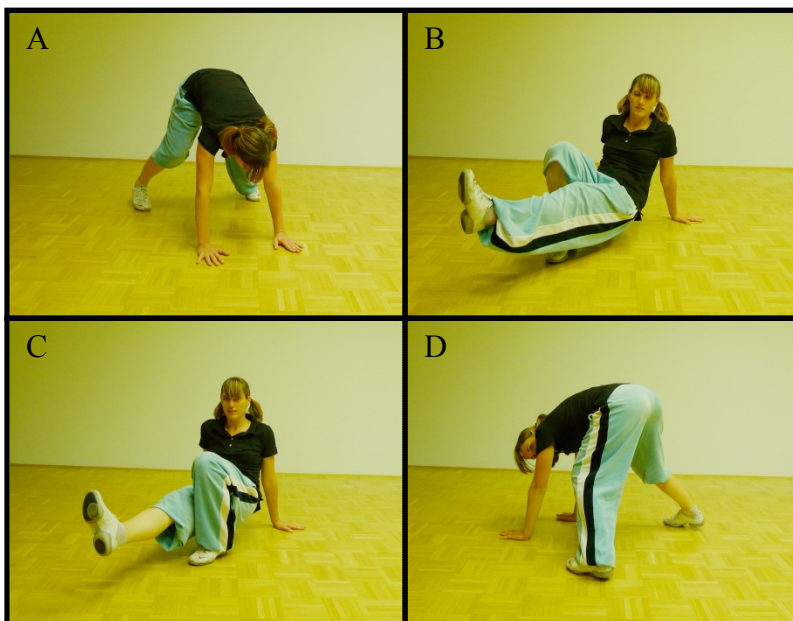
Slika 10: Six step

THREE STEP

Three step je izvedenka footwork-a s tremi koraki, s katerimi se plesalec prav tako premika okoli svojega centra.

IZVEDBA

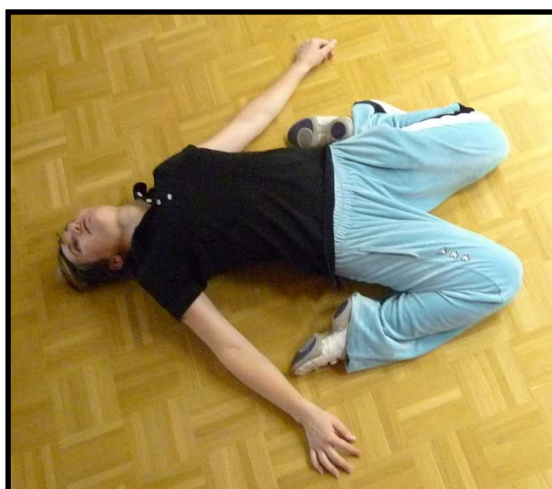
Izvedbo three stepa prikazuje Slika 11.

Slika 11: Three step

HELIKOPTER

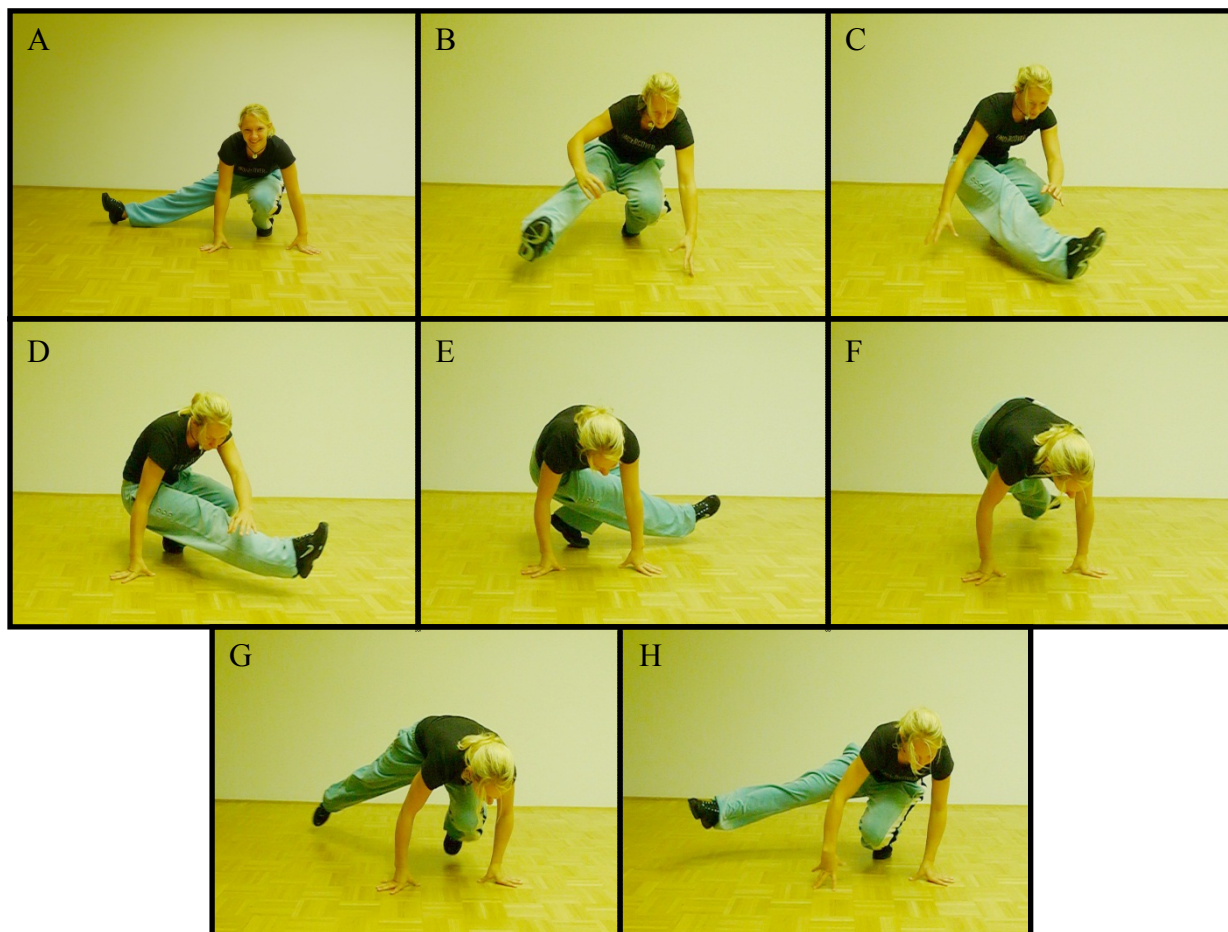
Helikopter je prvi enostavni trik, ki naj bi se ga učenec naučil. Breakdancer si ga je sposodil od starih Kung Fu filmov. Za pravilno izvedbo helikopterja mora učenec najprej biti sposoben doseči položaj, kot ga prikazuje Slika 12 (Etcheto, 2011).

Slika 12: Položaj, ki ga mora učenec doseči, preden se prične učiti, kako izvesti helikopter.

IZVEDBA

Učenec začne gibanje iz izpadnega koraka vstran (Slika 13A), nato pa nadaljuje kot prikazuje Slika 13B-H. Ena noga naj bo vedno iztegnjena, druga pa vedno pokrčena. Koleni naj se nikoli ne dotakne tal. Pri prehodu iztegnjene noge preko pokrčene naj položi obe roki predse v sklek in se nagne naprej podobno kot pri skleci. Lažje je element izvesti, če so boki visoko. Učenec naj vadi z obema nogama v obe smeri. Težja je izvedba na samo eni roki (Etcheto, 2011).

Slika 13: Helikopter

7.5.2 FREEZE-I

V grobem ločimo freeze-e na eni roki, ki je oprta v bok, freeze-e v stoji bodisi na eni ali obeh rokah. Noge in telo so lahko v različnih položajih. Za izvajanje freeze-ov, kjer je roka oprta v bok je potrebno imeti dovolj dobro gibljiva zapestja in komolce, za izvajanje freeze-ov v stoji pa je najprej potrebno dovolj dobro obvladati stoji in v tem položaju obdržati ravnotežje. Pri izvedbi kakršnekoli vrste freeze-a je potrebno imeti dovolj moči v rokah in trupu.

V diplomskem delu sta predstavljena dva lažja freeze-a, kjer je plesalec z eno roko oprt v bok in ju zato lahko izvede tudi začetnik, in trije težji freeze-i v položaju stoje na rokah, ki zahtevajo najprej dobro obvladovanje stoje na rokah in dovolj gibljivosti.

OSNOVNI FREEZE

Osnovni freeze prikazuje Slika 14.

IZVEDBA

Ena roka naj bo s komolcem oprta v bok (najbolj ekonomično, če na mestu, kjer je popek¹⁹) in naj s trupom opisuje kot 90 stopinj. Druga roka je oprta v tla in z njo lovimo ravnotežje. Telo mora biti od glave do kolena v ravni liniji. Za lažjo izvedbo glavo, nagnjeno vstran, približamo tlem.

Slika 14: Osnovni freeze

BABY FREEZE

Baby freeze prikazuje Slika 15.

IZVEDBA

Izvedba baby freeze-a je skoraj identična izvedbi osnovnega freeze-a. Razlika je le v položaju nog, ki niso več vzporedne s tlemi, ampak glede na tla ležijo pravokotno.

¹⁹ Center, preko katerega je teža najbolj enakomerno razporejena.

Slika 15: Baby freeze

STOJA NA ROKAH RAZNOŽNO

Stoja na rokah raznožno je osnova za vse težje freeze-e, ki so prikazani v nadaljevanju. Prikazuje ga Slika 16. Za izvedbo je potrebno obdržati ravnotežje v stoji na rokah.

IZVEDBA

Stoja na rokah naj učenec vadi ob steni ali ob baletnem drogu. Vadi naj škarjasti in sonožni odziv v stoji. Lahko izvaja tudi skleke v stoji na rokah (ob steni). Ko dovolj dobro obdrži ravnotežje v stoji na rokah naj prenaša težo z ene roko na drugo ter tako vadi stoji na eni roki. Vadi naj tudi hojo v stoji v vse smeri. Ko usvoji vse omenjene veščine, naj vadi stoji na eni roki.

Slika 16: Stoja na rokah raznožno

L-KICK

L-kick freeze prikazuje Slika 17. Za izvedbo je potrebno dobro obvladati stoji na eni roki.

IZVEDBA

Učenec naj se odrine v stoji na eni roki. Obe nogi sta iztegnjeni in čimbolj narazen. Z drugo roko se lahko držimo za bližnjo nogo.

Slika 17: L-kick

NIKE

Nike freeze prikazuje Slika 18.

IZVEDBA

Izvedba je identična izvedbi L-kick freeze-a, le da je tu ena noga pokrčena.

Slika 18: Nike

HOLLOW BACK

Hollow back je element, ki zahteva zelo dobro gibljivost v ramenskem sklepu (Etcheto, 2011). Prikazuje ga Slika 19.

IZVEDBA

Kot predvajo je najbolj primerno izvajati mostove. Ko je učenec fizično dovolj dobro pripravljen, naj se iz stoje na rokah ob steni počasi z rokami odmika od stene, vendar naj se z nogami stene še vedno opira. Tako lahko učenec primerno nadzira, kako nizek bo njegov hollow back. Ko se čuti dovolj sposobnega, ga lahko naredi brez opore ob steni (Etcheto, 2011).

Slika 19: Hollow back

7.5.3 VRTENJA

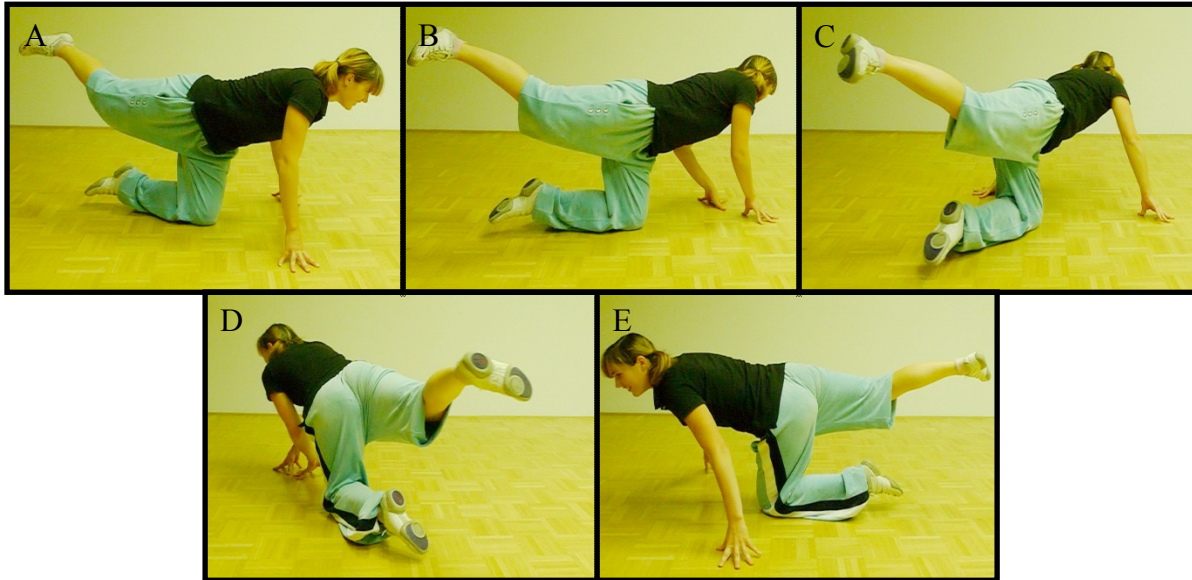
Plesalec se lahko vrtil na različnih delih svojega telesa. V nadaljevanju so predstavljena štiri vrtenja, ki naj bi jih znal vsak b-boy. Najlažje se začetnik nauči vrtenja na kolenu, hand spin in back spin že zahtevata več tehničnega znanja, head spin pa je od vseh tu naštetih vrtenj najtežji element.

KNEE SPIN

Knee spin je vrtenje na kolenu. V izogib modricam na kolenu naj učenec uporabi ščitnike za kolena.

IZVEDBA

Najprej naj učenec na enem kolenu hodi okrog svoje osi, medtem ko ima drugo nogo popolnoma iztegnjeno za telesom, da obdrži ravnotežje (Slika 20). Nato naj se zavrti po četrt obrata, pol obrata in končno za cel obrat. Vadi naj v obe smeri na obeh kolenih (Etcheto, 2011).

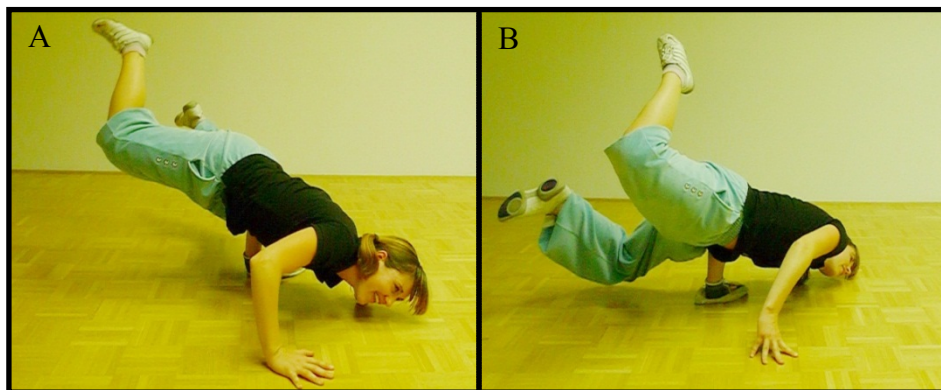
Slika 20: Knee spin

HAND SPIN

Hand spin je vrtenje na eni roki. Opisana bo izvedba vrtenja na eni roki v položaju osnovnega freeze-a. Pred učenjem tega elementa je torej potrebno dovolj dobro obvladati osnovni freeze in imeti zadosti dobro ravnotežje v tem položaju, ko je v stiku s tlemi samo ena roka (tista, katera je oprta v bok).

IZVEDBA

Ker koža slabo drsi po podlagi, je na roki potrebno imeti neko drsečo podlago (papir, volnena kapa, rokavica). Učenec naj se postavi v položaj osnovnega freeze-a (Slika 21A). V tem položaju naj se s prosto roko počasi prične odrti (Slika 21B) tako, da se začne vrteti okrog prijemališča (roka, ki je oprta v tla in v bok). Več hitrosti, ko bo učenec pridobil, boljše bo obvladoval ravnotežje.

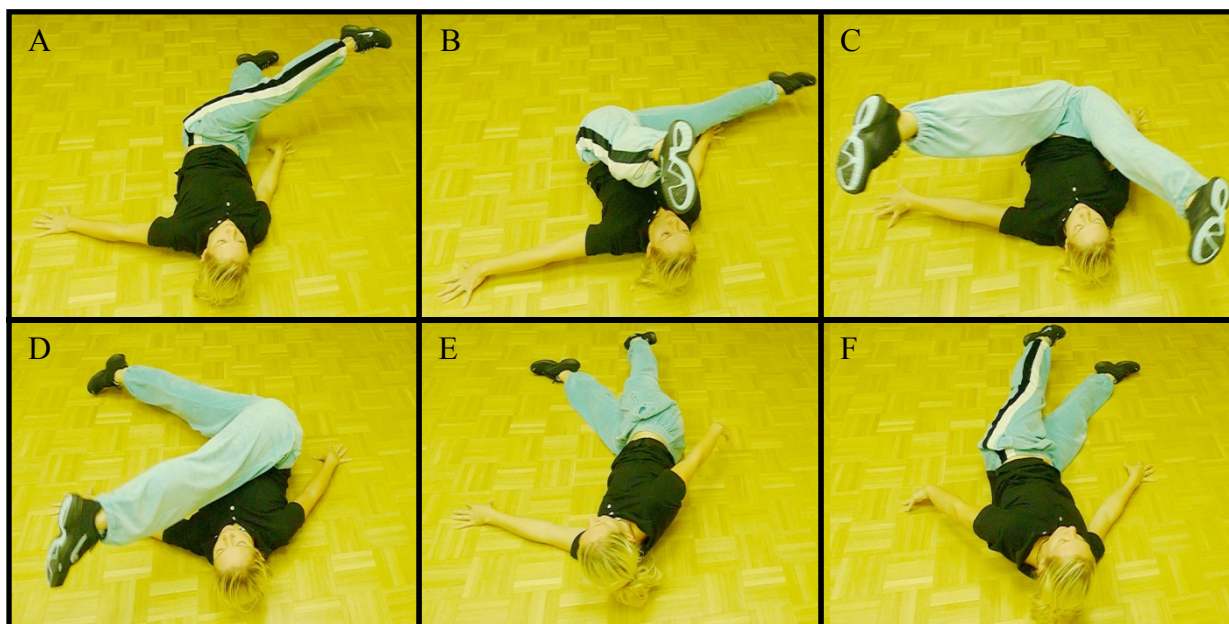
Slika 21: Hand spin

BACK SPIN

Back spin je vrtenje na hrbtu in je osnova za učenje windmill-a.

IZVEDBA

Izvedba je identična izvedbi windmill-a, katera je opisana pri poglavju o powermove-ih, le da se tu gibanje ustavi, ko je učenec na hrbtu. Učenec naj najprej leže na hrbtu dela škarjice z nogami. Tako si bo okrepil notranje stegenske mišice. Prav tako leže na hrbtu naj z nogami izmenjaje zamahuje kot prikazuje Slika 22. Noge naj bodo iztegnjene in široko narazen, boki naj bodo visoko nad tlemi in stopala naj gredo mimo glave (Etcheto, 2011).

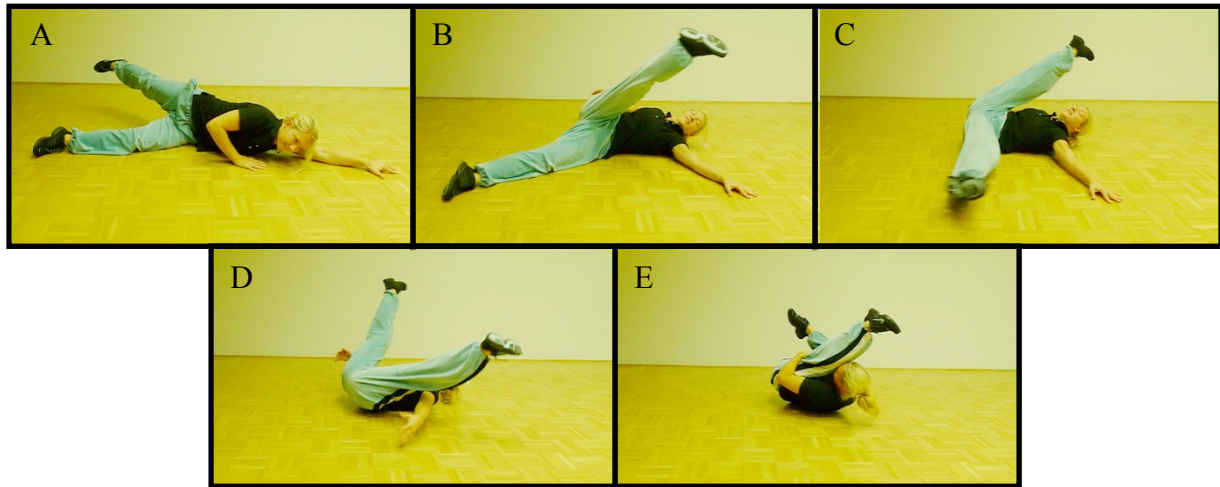
Slika 22: Izmenjajoči se zamahi z nogami

Nato naj učenec vadi začetek back spin-a, tako da leže na boku z iztegnjeno zgornjo nogo zamahne čim bližje glavi (Slika 23). Učenec naj vadi tudi položaj, v katerem se vrti na hrbtu tako, da leže na hrbtu visoko dvigne boke in položi noge preko glave (Etcheto, 2011).

Slika 23: Zamah

Na koncu je potrebno vse vaje samo še povezati skupaj, kar prikazuje Slika 24 (Etcheto, 2011).

Slika 24: Back spin

HEAD SPIN

Head spin opisuje vrtenja na glavi. Najlažje se je vrteti, ko so noge popolnoma narazen. Pred začetkom je potrebno dobro ogreti vrat, da ne pride do poškodb (Etcheto, 2011).

IZVEDBA

Prva vaja je stoja na glavi z iztegnjenimi nogami naravnost navzgor (Slika 25) in raznožno (Slika 26). Vendar pa noge ne smejo priti pod nivo bokov. Učenec naj bo sposoben premikati noge v vse smeri, ob tem pa ne sme izgubiti ravnotežja (Etcheto, 2011).

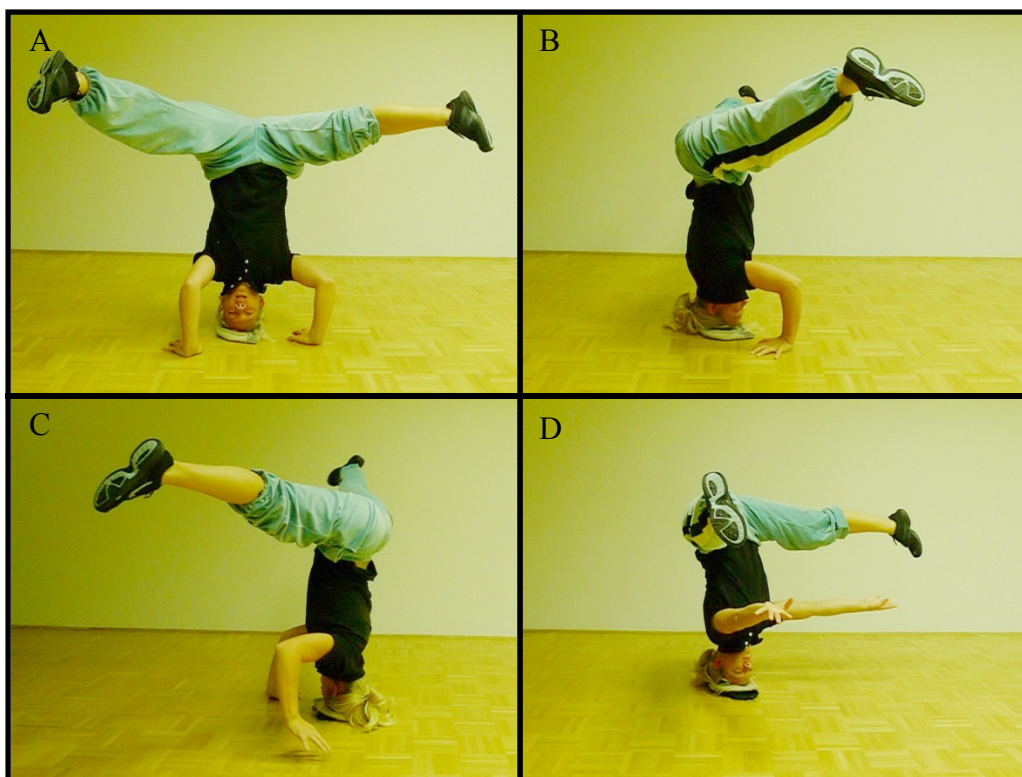

Slika 25: Stoja na glavi z iztegnjenimi nogami

Slika 26: Stoja na glavi raznožno

V popolnem raznoženju naj se učenec počasi vrti s pomočjo rok (Slika 27A-C). Nato naj postopoma poskuša narediti četrt, pol in na koncu cel obrat, brez da bi se z rokami dotikal tal (Slika 27D). Ko uspe doseči primerno hitrost in predvsem dovolj dobro ravnotežje, naj noge postopoma približa in jih vzravna v linijo s telesom. Tako se bo vrтел še hitreje (Etcheto, 2011).

Slika 27: Head spin

7.5.4 POWERMOVE-I

Powermove-i so težke break akrobacije, ki plesu dajejo značilnost in prepoznavnost. Temeljijo na tehniki, moči in vrhunski koordinaciji, s čimer plesalci dosegajo istočasne rotacije po več različnih oseh (Popovski, 2003).

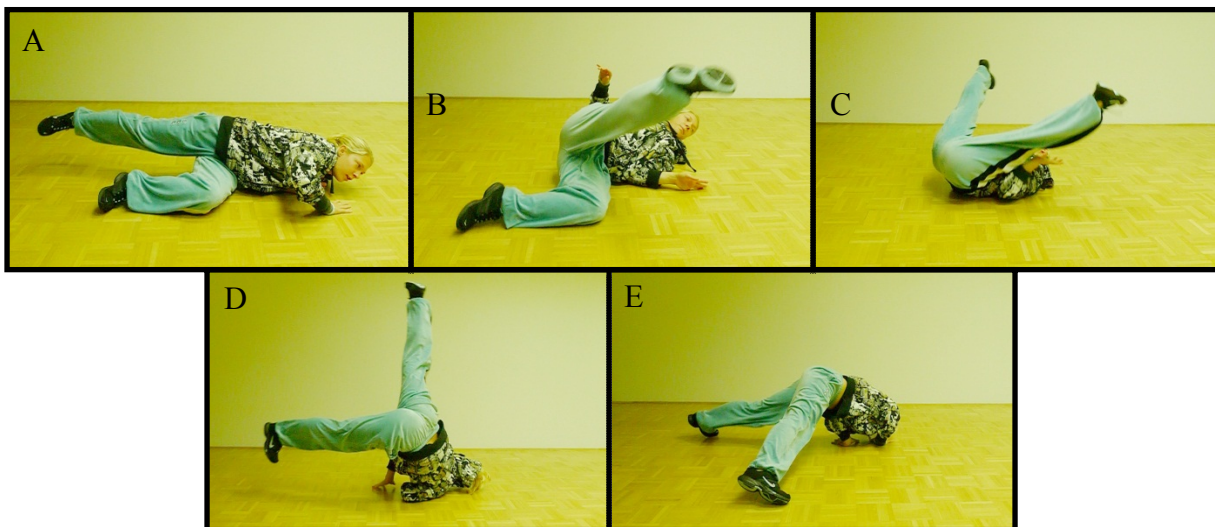
V tem poglavju sta najprej predstavljena dva lažja elementa (windmill in swipe), ki se ju lahko loti tudi začetnik. Elementi 1990, 2000 in flare pa zahtevajo mnogo več fizične in tehnične pripravljenosti in so primerni bolj za nadgradnjo pri učenju breakdance-a.

WINDMILL

Windmill je prvi powermove, po katerem je bi breakdance prepoznan. Za optimalno izvedbo tega elementa je potrebno biti dovolj gibljiv v bokih, imeti dobro raztegnjeno zadnjo stegensko ložo in napraviti špago. Pred tem je dobro, če učenec že usvoji izvedbo elementa back spin (Etcheto, 2011).

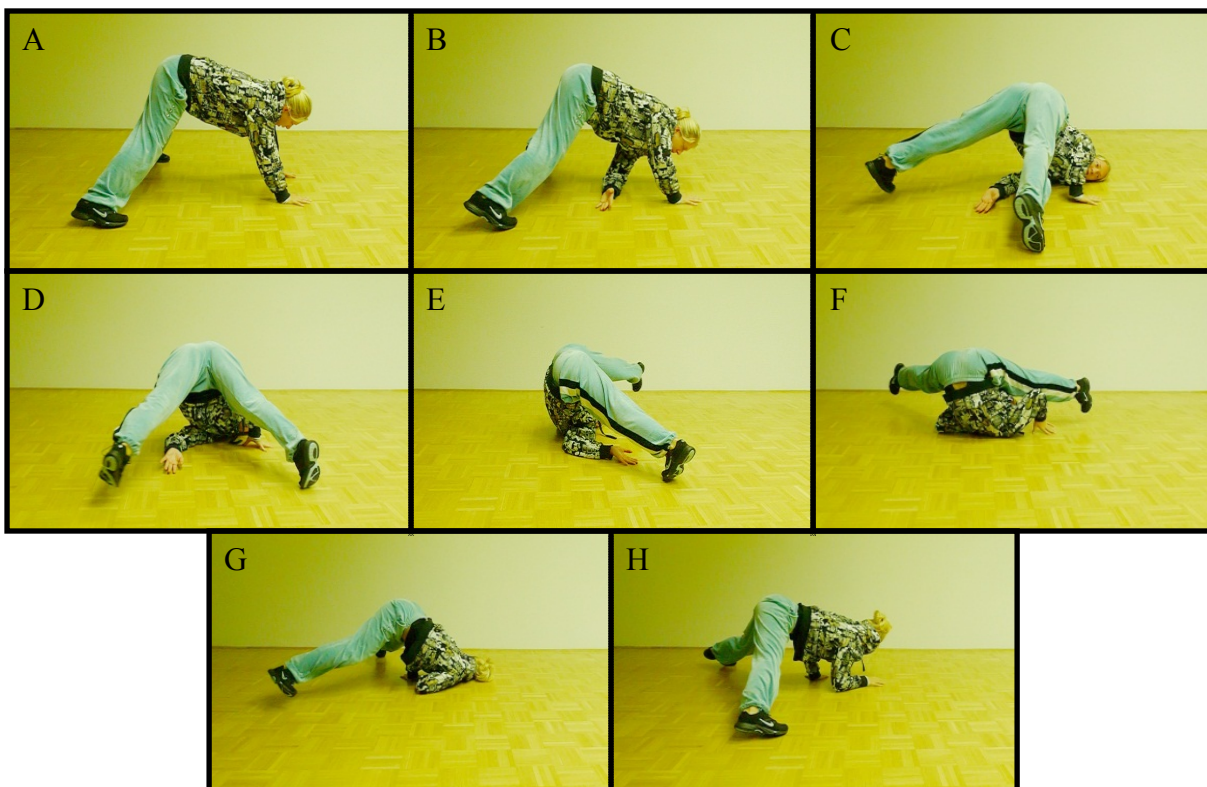
IZVEDBA

Najprej naj učenec vadi windmill iz položaja na hrbtu v položaj na rokah kot prikazuje Slika 28. Leže na boku naj z iztegnjeno nogo zamahne proti glavi, nogi potem nadaljujeta gibanje, moment pa sam obrne telo v položaj na rokah. Pomembno je, da so stopala nad glavo in boki dvignjeni od tal (Etcheto, 2011).

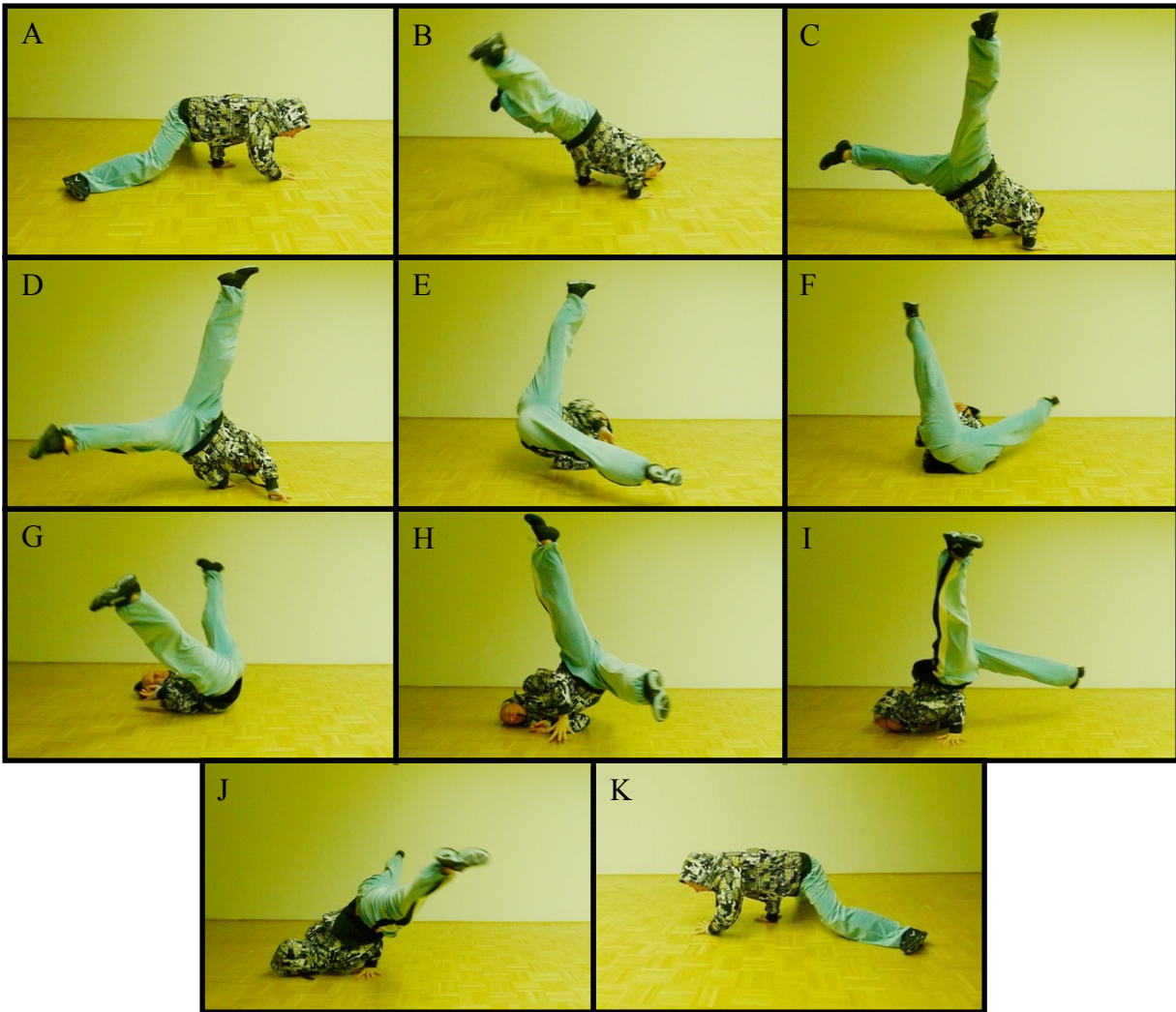
Slika 28: Windmill iz položaja na hrbtu v položaj na rokah

Nato naj učenec vadi windmill iz položaja na rokah nazaj v položaj na rokah (Slika 29). Eno roko naj spodvije kot kaže Slika 29B. Nato naj se s stopali počasi sprehodi okoli svoje osi tako, da simulira gibanje pri windmill-u (Etcheto, 2011).

Slika 29: Simulacija gibanja pri winmill-u s hojo

To naj počne toliko časa, da se nauči prekotati se preko svojih ramen. Ko postane vaja lahka, naj jo izvaja vedno hitreje in pusti, da ga moment sam obrne. Pri izvedbi mora paziti, da so noge iztegnjene in široko narazen ter da so boki visoko nad tlemi. Tako bo učenec dosegel, da roke ne nosijo preveč teže. Roke naj drži blizu prsi, da se lahko učenec dovolj hitro ujame. Končno izvedbo prikazuje Slika 30 (Etcheto, 2011).

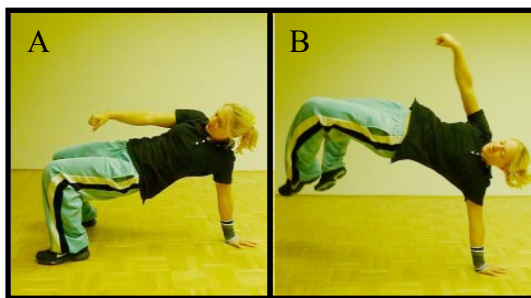
Slika 30: Windmill

SWIPE

Swipe je nekje vmes med kolesom, stojo na rokah in airtrack-om. Pred vadbo je potrebno dobro ogreti ramenski obroč in boke (Etcheto, 2011).

IZVEDBA

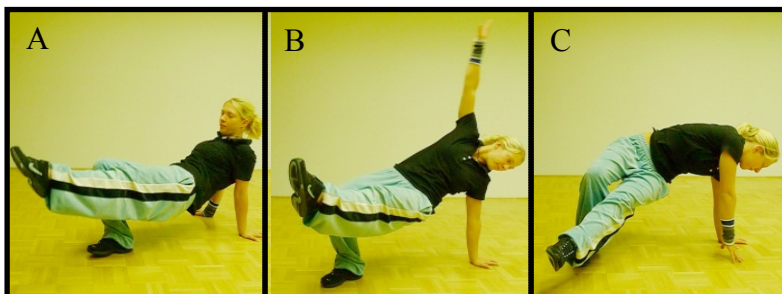
Učenec naj se postavi kot prikazuje Slika 31A. Zamisli naj si, da nad boki drži ročaj, s katerim dvigne svoje noge v zrak ter hkrati z nogami skoči (Slika 31B). Nato naj se v istem položaju zasuka tako, da se z eno roko dotakne druge (Slika 32). Nato naj poleg še iztegne notranjo nogo (Slika 33) in potem še skoči (Slika 34) (Etcheto, 2011).

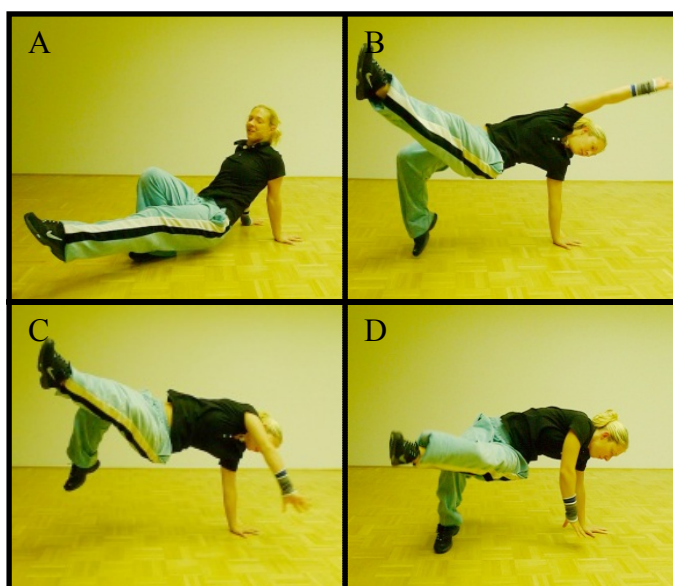
Slika 31: Vaja za izvedbo odriva pri swipe-u

Slika 32: Zasuk telesa z obema nogama na tleh

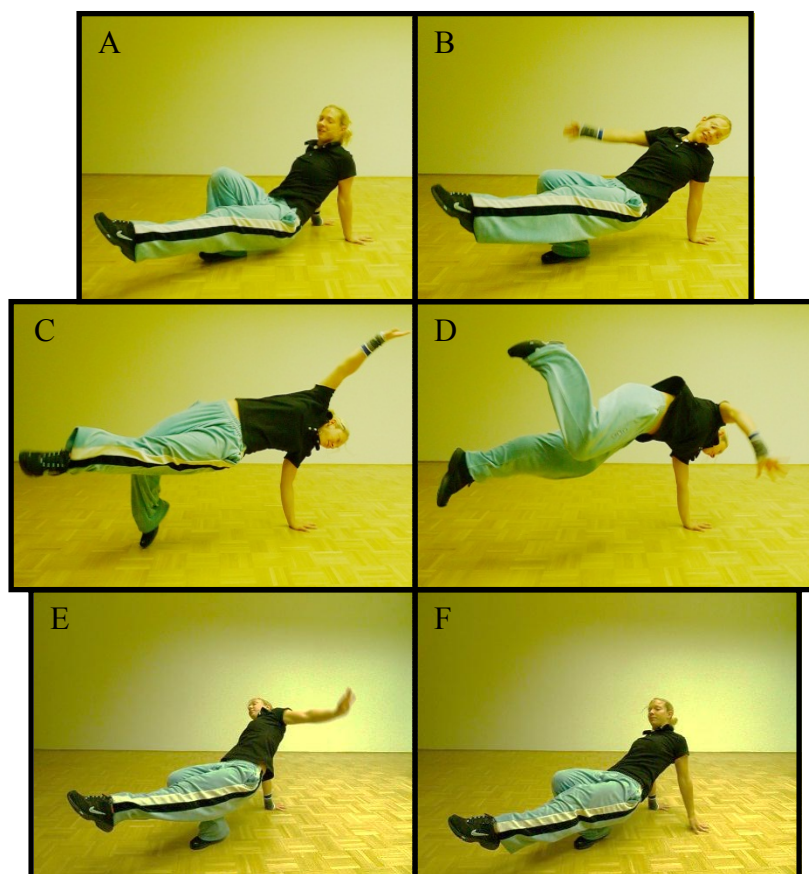

Slika 33: Zasuk telesa z eno nogo v zraku

Slika 34: Zasuk telesa s poskokom

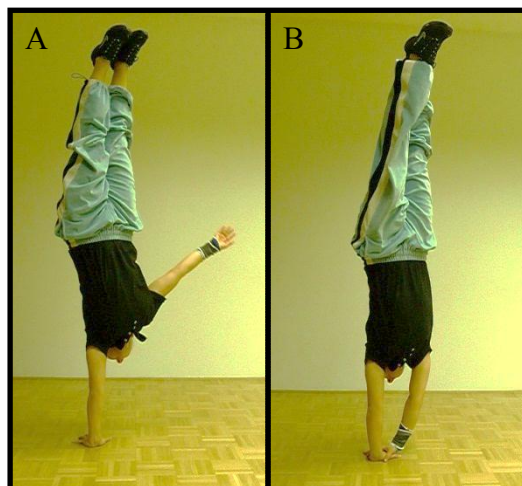
Na koncu naj se zasuka za celoten obrat z iztegnjenimi in razmaknjenimi nogami. Pomembno je, da učenec najprej skoči in se šele nato zasuka. Izgleda naj, kot da spodnji del telesa lovi zgornji del. Boki naj bodo čimvišje v zraku. Vadi naj v obe smeri. Izvedba je težja s pokrčenimi nogami in s pristankom na samo eni nogi (Slika 35). Učenec naj poskusi povezati več swipes-ov skupaj (Etcheto, 2011).

Slika 35: Swipe s pristankom na eni nogi

1990 IN 2000

1990 in 2000 sta elementa vrtenja na eni (1990 - Slika 36A) ali obeh (2000 - Slika 36B) rokah. Pred učenjem kateregakoli od obeh elementov je potrebno dobro obvladati stojo na obeh rokah in na eni roki ter hojo v stoji v vseh smereh (Etcheto, 2011).

Slika 36: 1990 (A) in 2000 (B)

IZVEDBA

Na začetku naj učenec vadi hojo v stoji v krogu (z vrtenjem okoli posamezne roke). Nato naj se v istem položaju odrine z ene roke in se zavrti na drugi roki tako, da prenese težo s prve na drugo roko. Nadalje naj isto vajo ponovi tako, da dvigne eno roko (1990) ali jo položi na drugo roko (2000). Iz stoječega položaja učenec položi desno (levo) roko pred seboj in nato zamahne v stoji z levo (desno) nogo, ki ji sledi desna (leva) noga. Z leve (desne) roke naj nato prenese težo na desno (levo) roko in se na njej zavrti. Moment za vrtenje pride od zamaha z nogami, ko se odrine v stoji (Learn To Breakdance - Power Moves - 1990, 2009; Learn To Breakdance - Power Moves - 2000, 2009).

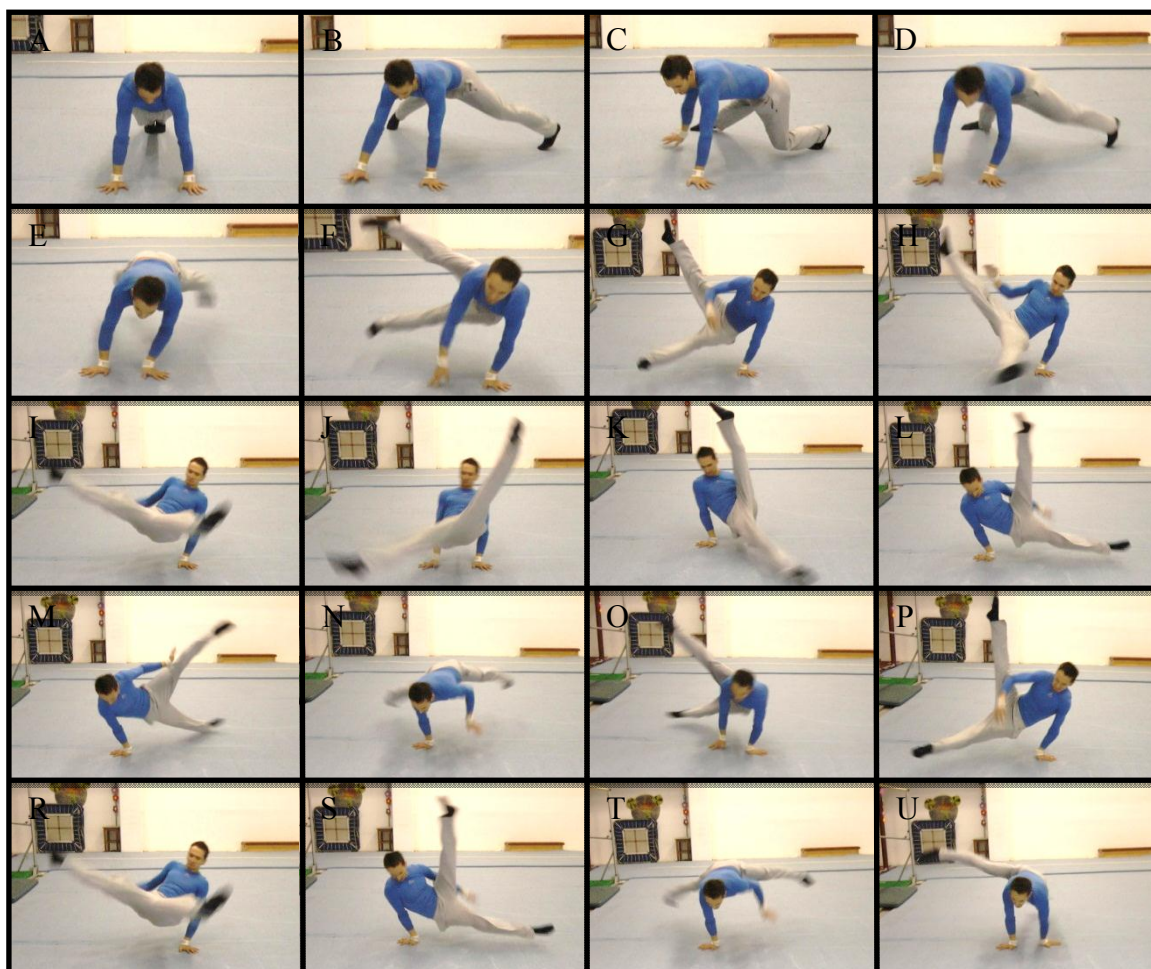
FLARE

Flare je gib, ki si ga je breakdance sposodil iz gimnastike. Popolna izvedba zahteva od učenca, da naredi špago in ima dobro gobljivost v zapestjih (Etcheto, 2011).

IZVEDBA

Učenec naj najprej vadi gibanje nog. Zelo dobra predvaja je izvajanje helikopterja. V opori na rokah naj učenec premika noge okrog svojega telesa in zadrži položaj v vsakem od štirih flare položajev (Slika 37G, Slika 37I, Slika 37L in Slika 37N). Lahko si pomaga tako, da si pristavi stol ali klop, ki mu pomaga držati noge dvignjene. Dodatno naj zadrži stranski položaj, ko se tal dotika s samo eno roko, medtem ko je druga dvignjena v zrak (Etcheto, 2011). V tem diplomskem delu je prikazana izvedba iz osnovnega položaja na tleh. Učenec naj izvede pripravo na zamah kot prikazuje Slika 37B-D. Nato naj zamahne z desno (levo) nogo naprej in navzgor, leva (desna) noga naj ji sledi. Istočasno, ko učenec z nogo zamahne naprej, naj se z levo (desno) roko dotakne tal. Obe nogi morata biti v zraku, ko zanihata okoli telesa. S povečanjem hitrosti začetnega zamaha, bo moment sam obdržal nogi v zraku, ko bosta nihali okrog telesa. Pri gibanju naj učenec misli na iztegnjene in razmaknjene noge, boke visoko nad tlemi in prenos teže iz roke

na roko, ko nogi nihata okoli telesa (Learn To Breakdance - Power Moves - Flares, 2009). Celotno izvedbo flare-a prikazuje Slika 37, kjer je viden tudi prehod v naslednji krog brez zaustavljanja.

Slika 37: Flare (dva kroga)

7.5.5 AKROBACIJE

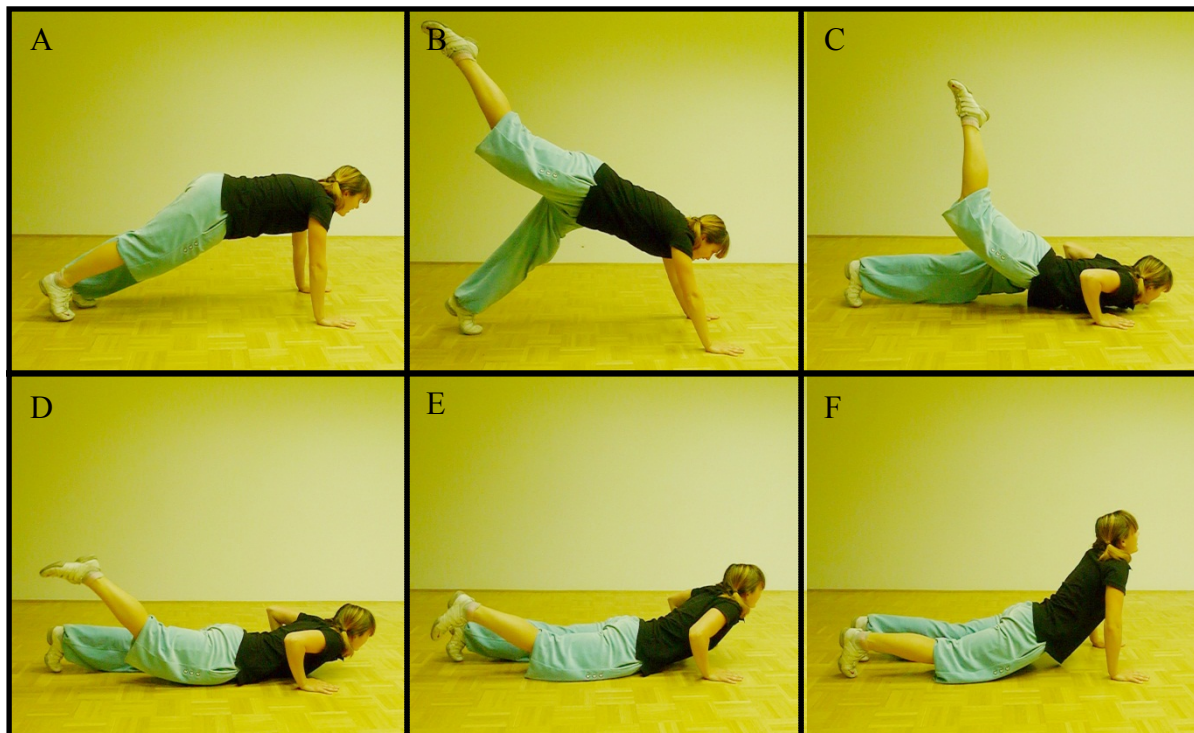
Akrobacije so razne izvedenke klasičnih gimnastičnih prvin talne telovadbe (Popovski, 2003). V nadaljevanju so predstavljene štiri prvine. Učenja povaljke, vzklopke in levjega skoka se lahko loti praktično vsak, pri učenju premeta nazaj pa naj si učenec poišče strokovno pomoč in predvsem nekoga, ki bo znal poskrbeti za varnost pri učenju.

POVALJKA

Povaljka je enostaven element, ki posnema gibanje črva oziroma daje izgled morskega valovanja. Za izvedbo je potrebna dovoljšnja moč ramenskega obroča in rok.

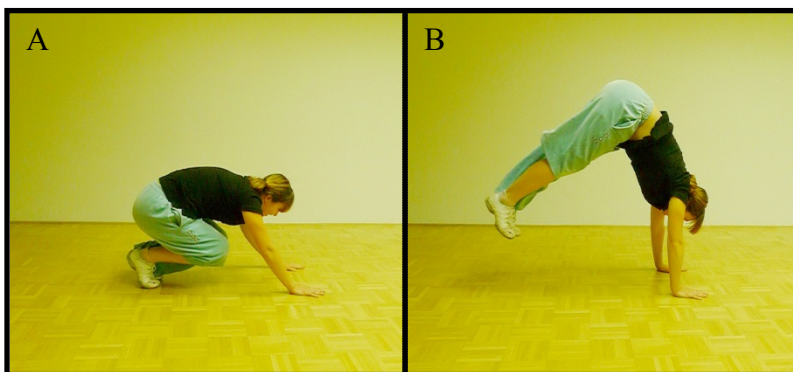
IZVEDBA

Učenec mora najprej usvojiti gibanje telesa v počasni izvedbi. To stori tako, da v položaju, ki ga prikazuje Slika 38A, dvigne eno nogo (Slika 38B) (nogi naj izmenjuje) in se počasi spušča s prsmi proti tlem. Tal naj se najprej dotaknejo prsi, nato trebuh, boki in nazadnje noge (Slika 38C-F). V istem vrstnem redu naj se tudi odlepijo od tal v začetni položaj. Glavo naj ves čas drži v zaklonu, tako da z njo ne bi slučajno udaril v tla.

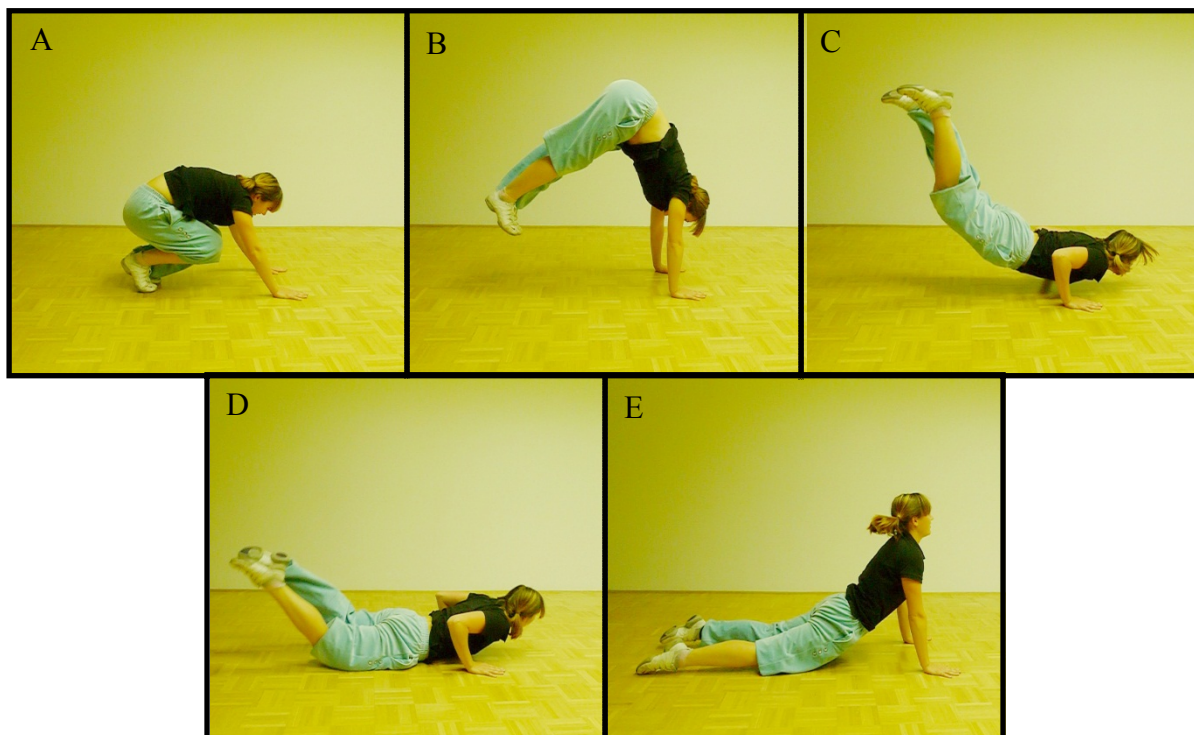
Slika 38: Gibanje telesa pri povaljki

Ko usvoji gibanje, naj namesto dviga pokrči obe nogi in se z njima odriva naravnost navzgor (Slika 39).

Slika 39: Odriv pri povaljki

Nato mora samo še povezati odziv in gibanje telesa, ki ga je pred tem usvojil in to je končna izvedba (Slika 40).

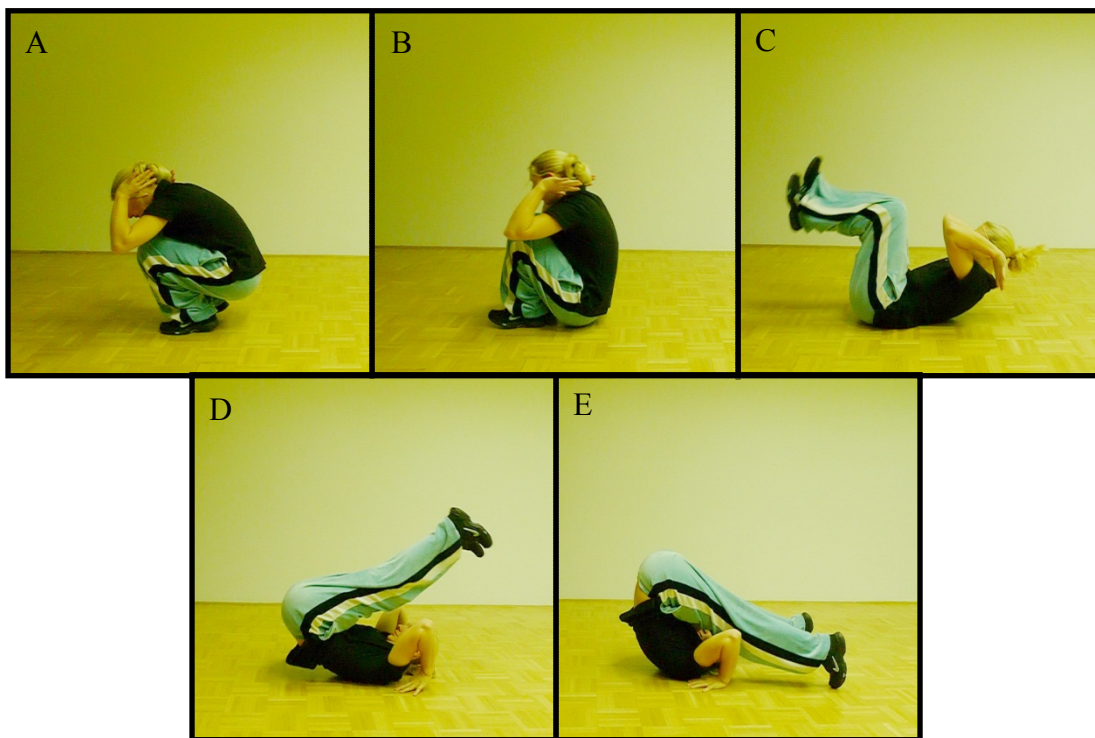
Slika 40: Povaljka

VZKLOPKA

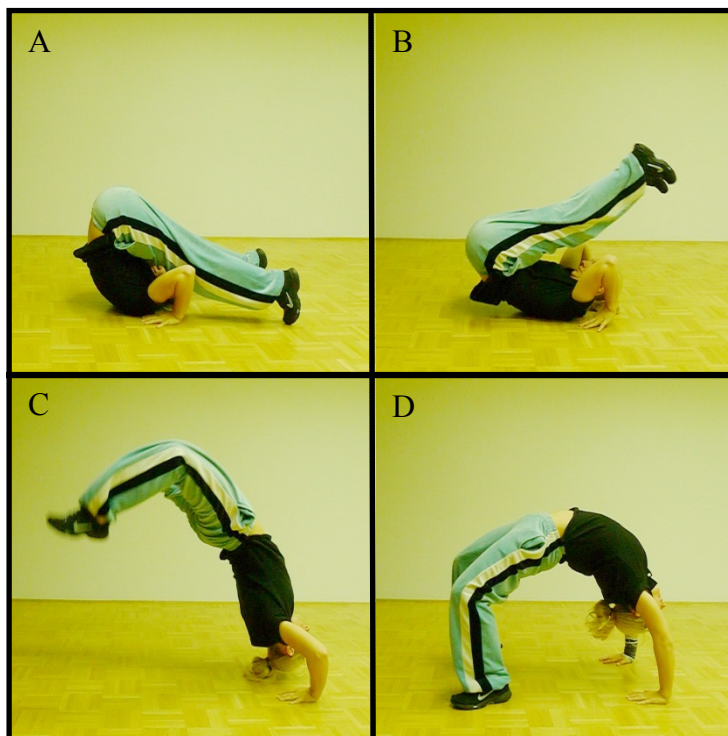
Vzklopka je prvina, pri kateri iz ležečega položaja na hrbtu z odzivom nog plesalec v trenutku vstane (Etcheto, 2011).

IZVEDBA

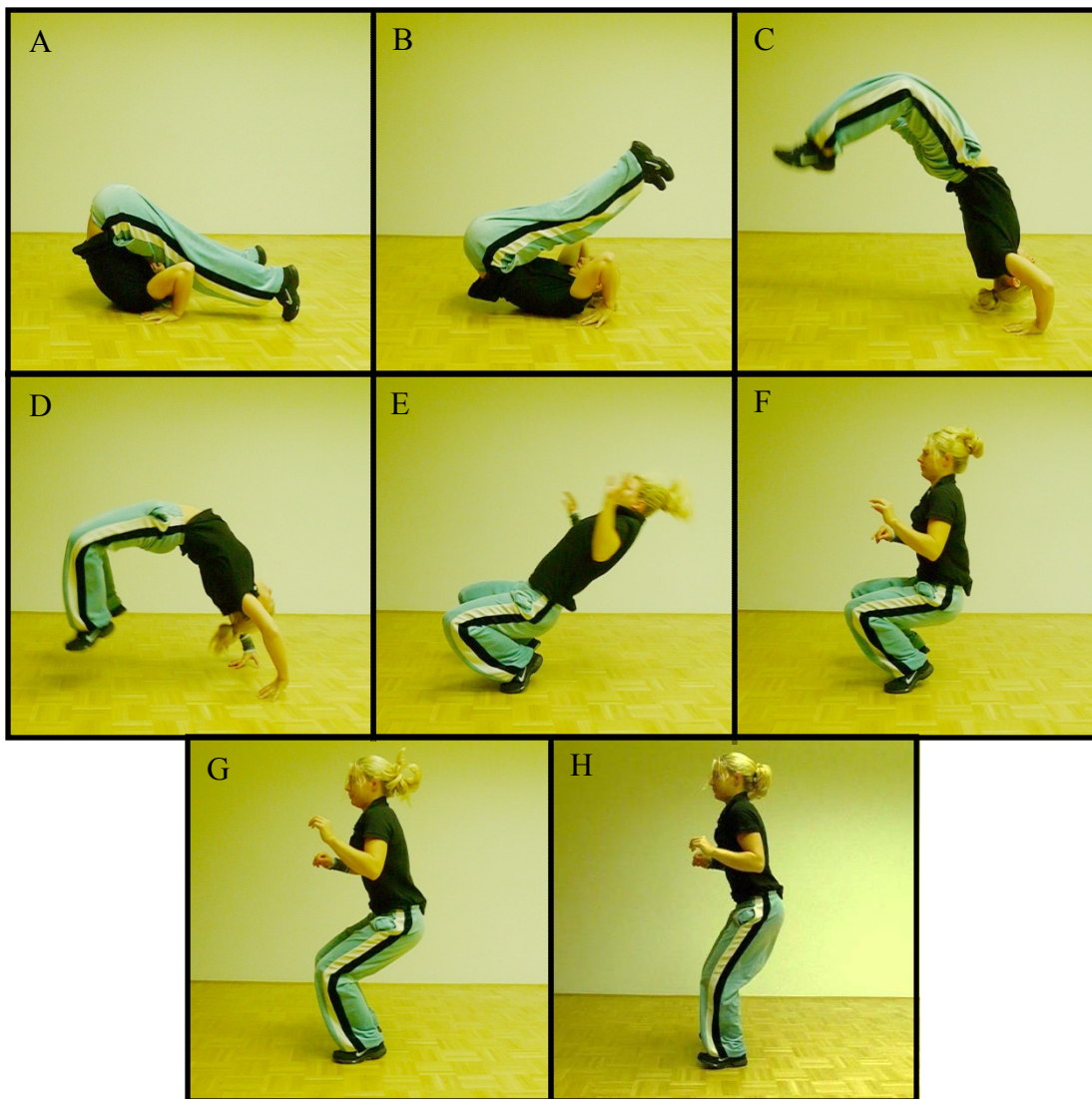
Učenec čepi, dlani naj bodo pri ušesih in naj se prevali na hrbet (Slika 41). Stopala naj se dotaknejo tal za njegovo glavo, tako da boki ostanejo visoko nad tlemi (Slika 41E). Iz tega položaja naj vadi zamah z nogami naravnost navzgor. Nato naj se najprej odrine v most (Slika 42). Nogi naj iztegne tako, da s stopali opiše lok. Nogi naj pokrči tik preden se dotakneta tal. Pristanek naj bo čimbližje križnemu delu hrbtenice. Ko bo odziv z nogami dovolj sunkovit, bo moment poskrbel za to, da bo učenec pristal v stoječem položaju (Slika 43) (Etcheto, 2011).

Slika 41: Preval na hrbet – uvod v vzklopko

Slika 42: Odriv v most

Slika 43: Vzklopka

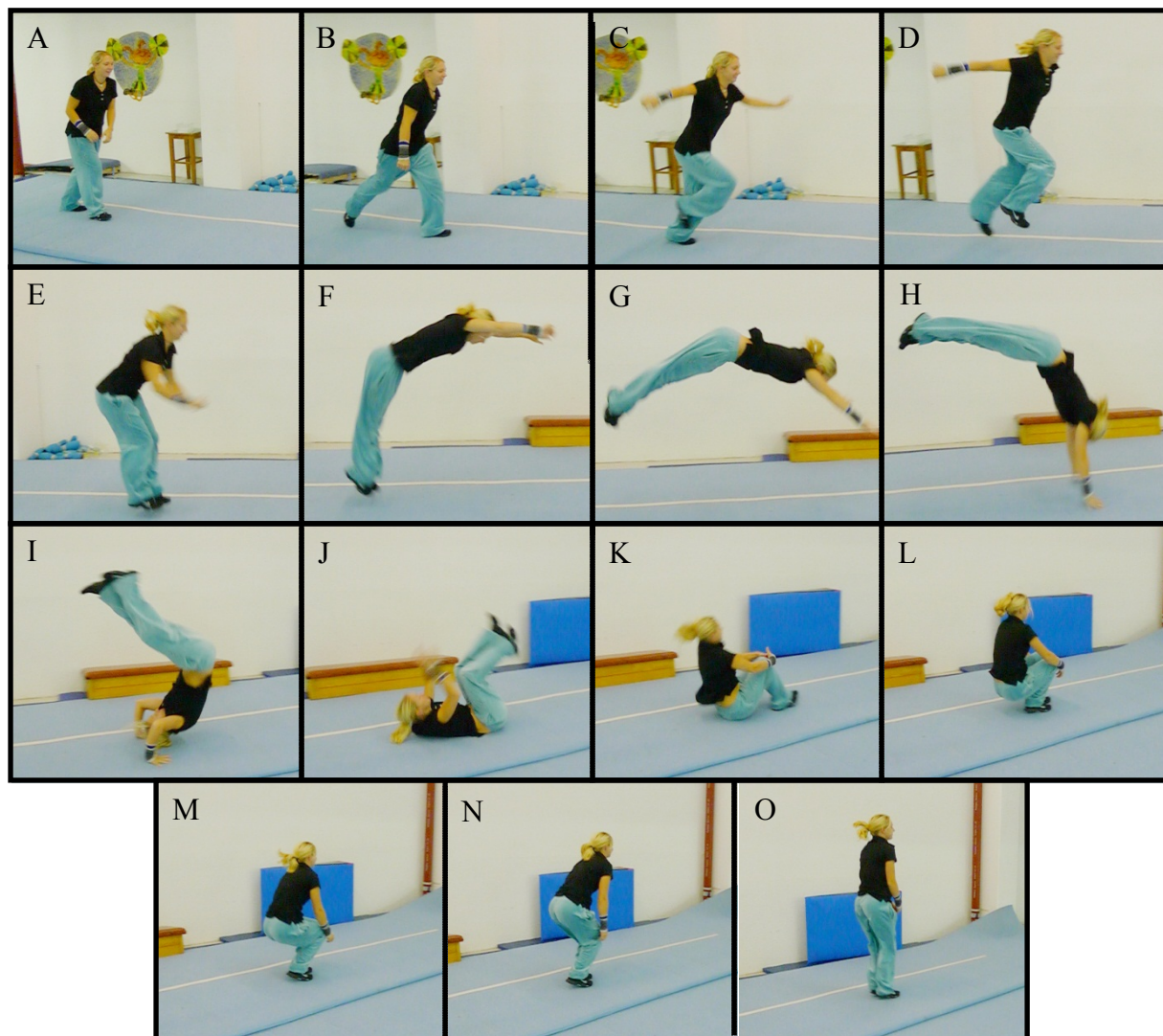
LEVJI SKOK

Levji skok (Slika 44) je prvina, ki združuje odriv, let in preval (Bolkovič in Kristan, 1973).

IZVEDBA

Najboljša predvaja je preval naprej, kateremu postopoma dodamo odriv in let. Učenec naj pri izvajanju prevala postopoma postavlja roke čimdlje od mesta odriva. Lahko narišemo tudi namišljeni jarek, preko katerega naj učenec naredi preval. Nato naj vadi preval z višjega na nižji prostor, kjer višino zgornjega postopoma povečujemo. Tudi preval naprej iz stoje na rokah je dobra predvaja za učenje levjega skoka. Ko učenec usvoji vse naštete prvine, je dovolj dobro pripravljen, da izvede preval preko ovire z zaletom (Bolkovič in Kristan, 1973).

Z zaletom in sonožnim odzivom naj se učenec odločno odrine naprej gor in istočasno zamahne z iztegnjenimi rokami iz zaročenja skozi priročenje naprej in navzgor. Pri letu bolj težimo k višini kot k dolžini. Med letom telo v bokih ne sme biti sklonjeno za več kot 135 stopinj. Daskok je najprej na iztegnjene roke, ki z ustrezno mehkim in kontroliranim upogibom ublažijo silo teže telesa in pomagajo ob spodviti glavi mehko in tekoče prevaliti telo preko tilnika, pleč in hrbta na noge (Bolkovič in Kristan, 1973).

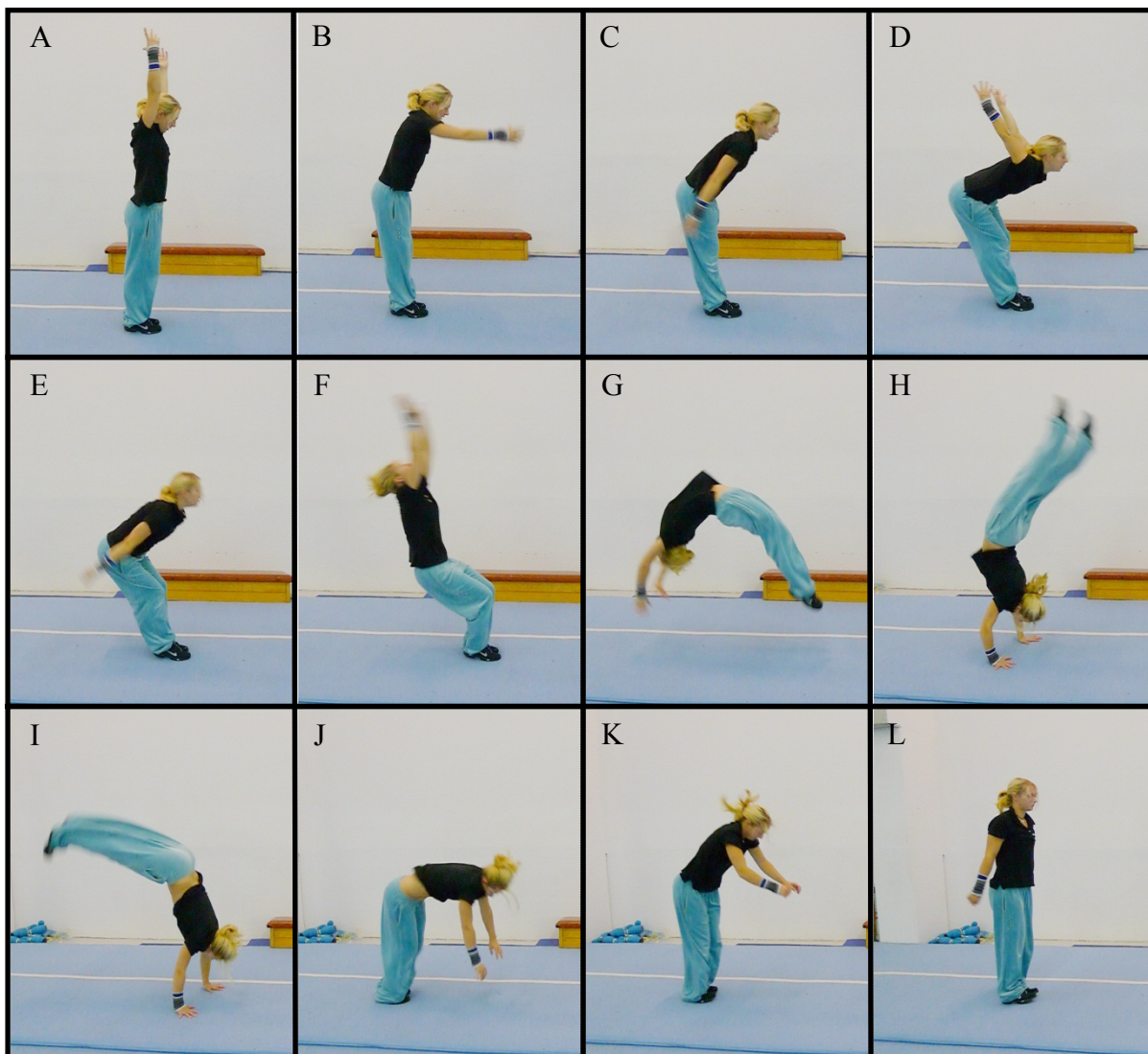
Slika 44: Levji skok

PREMET NAZAJ

Pri izvedbi premeta nazaj (Slika 45) so potrebni dobra gibljivost ramenskega sklepa, moč iztezalk nog pri odzivu in moč hrbtnih mišic pri ulekovanju.

IZVEDBA

Iz stoje z vzporednimi in nekoliko razmaknjenimi stopali se učenec spusti v počep in istočasno visoko zaroči. Pri tem se z neznatnim predklonom trupa z boki nagne nazaj kot bi hotel sestiti. Nato ob potiskanju težišča telesa nazaj (izven podporne površine) odločno zamahne z lahtmi iz zaročenja skozi priročanje in predročanje v vzročanje, istočasno pa se ulekne in odrine poševno nazaj navzgor. Po fazi leta pade močno uleknjen na iztegnjene roke in nadaljuje odriv z rok na noge. Pri odzivu z rok na noge si učenec pomaga tako, da v loku zamahne z nogami proti mestu doskoka (Bolkovič in Kristan, 1973).

Slika 45: Premet nazaj

7.5.6 PROSTI SLOG

Prosti slog je poizkus odmika od klasičnih break elementov z veliko variacijami footwork-a, freeze-i in predvsem suicide-i (Popovski, 2003).

SUICIDE

Suicide označuje raznovrstne poskoke v zrak, ki se končajo z pristankom na hrbtu, zadnjici ali boku. Pristanek mora čimbolj spominjati na nevaren samomorilski padec, čeprav, če je izveden pravilno, ni boleč (Popovski, 2003).

PRIMER

Slika 46 prikazuje enega izmed suicide-ov. Izvedba v tem diplomskem delu ne bo opisana, ker element ni primeren za začetnike.

Slika 46: Suicide

7.6 KOMBINACIJE

Kombinacije so daljše serije elementov brez premorov, ki jih izvede plesalec v enem izhodu. Vrhunske plesalce breakdance-a prepoznamo po hitrih, dinamičnih in originalnih kombinacijah, ki se morajo čimbolj skladati z glasbo (Popovski, 2003).

PRIMER

Kombinacija, ki jo prikazuje Slika 47 je primerna tudi za začetnike, vendar pa je pogoj ta, da so že usvojili znanje v kombinaciji uporabljenih elementov. Natančni opisi prehodov med posameznimi elementi že presegajo okvir tega diplomskega dela in zato tudi niso opisani.

Slika 47: Primer kombinacije

8 BREAKDANCE KOT TEKMOVALNI PLES

Breakdance že od samega začetka zaznamuje tekmovalnost. Sprva so bili to zgolj battle-i za laskavi naslov najboljše b-boy skupine v določenem okolju. Kasneje pa se je pojavila potreba, da se med seboj primerjajo skupine iz različnih okolij in tako so se pričela organizirati mednarodna tekmovanja. V okviru IDO so prvič gostili mednarodno prvenstvo v breakdance-u v Stetinu na Poljskem. Zmagovalec je bil Tomas Vesely iz Republike Češke. Število tekmovalcev ostaja skozi leta približno enako.

Kljub priznanju breakdance-a s strani IDO pa mnogo b-boy-ev ne priznava tekmovanj, ki jih organizira IDO. Tako obstaja tudi neuradno svetovno prvenstvo, ki od leta 2010 poteka vsako leto v Franciji in se imenuje BOTY. Poleg omenjenih pa potekajo po svetu tudi različni b-boy dogodki, med katerimi so najodmevnejši Radiotron, B-Boy Summit in Rock Steady Crew Anniversary v ZDA, International Breakdance Event (v nadaljevanju: IBE) na Nizozemskem in Floor Wars v Belgiji. V Sloveniji za eden največjih breakdance dogodkov velja Break the floor, ki je junija 2011 potekal v Celju.

8.1 URADNA TEKMOVANJA MEDNARODNE PLESNE ZVEZE

IDO uvršča breakdance med street dance discipline. Tekmovanja potekajo na državni in mednarodni ravni (državno, evropsko in svetovno prvenstvo). Tekmovalci lahko tekmujejo v kategoriji posameznikov in kategoriji skupin. Sistem tekmovanja se razlikuje od tistega pri ostalih street dance disciplinah. Prav tako se tudi tekmovalna pravila za posameznike razlikujejo od pravil za skupine. Kljub temu pa nekatere določitve ostajajo skupne (Stephens, 2010).

STAROST

Starostne kategorije tekmovalcev v street dance disciplinah prikazuje Tabela 2. Tekmovanj v breakdance-u se za pionirje ne organizira (Stephens, 2010).

Tabela 2: Starostne kategorije tekmovalcev v street dance disciplinah (Stephens, 2010).

STAROSTNA KATEGORIJA	STAROSTNI RAZPON
Pionirji	11 let in manj
Mladinci	12 – 15 let
Člani	16 let in več
Člani 2	31 let in več

GLASBA

Glasbo za breakdance načeloma izbere organizator, IDO pa jo mora potrditi. Izjema je prvi krog predstavitve skupin, kjer skupina pleše na točno določeno glasbo, ki si jo izbere sama. Pri tem morajo ekipe upoštevati določene kriterije (Stephens, 2010):

- časovna omejitev glasbe je med 2:30 in 4:00 minute,
- pri tempu glasbe ni nikakršnih omejitev,
- glasbo morajo prinesiti organizatorju pred pričetkom tekmovanja na CD-ju,
- na CD-ju mora biti posneta samo ena pesem,
- v kolikor pesem vsebuje tihe vključke, ki so del plesne točke, mora na to organizatorja opozoriti.

DOVOLJENI IN PREPOVEDANI ELEMENTI

Tekmovalci morajo med plesom izvajati tipične break elemente, med katere se prištevajo footwork, powermove-i, freeze-i, različna vrtenja, akrobacije in prosti slog. Ustavitev gibanja, izolacije in mnoge različice osnovnih elementov so dovoljene in tudi pričakovane v breakdance-u. Sodniki so predvsem pozorni na težavnost elementov in njihovih povezav, originalnost in na nastop kot celoto. Zahteva se, da vsak tekmovalec prikaže vsaj dva različna plesna elementa. Če se določen element ponovi dvakrat, se upošteva boljša izvedba (Stephens, 2010).

Med prepovedane elemente spadajo tisti, ki so glede na plesalčevo sposobnost zanj prezahtevni in lahko privedejo do poškodbe ali celo smrti (Stephens, 2010).

SOJENJE

Breakdance naj bi sodili t.i. VIP razsodniki, ki imajo izkušnje z breakdance-om. To so bodisi bivši tekmovalci, znane breakdance osebnosti, koreografi s področja breakdance-a, torej vsi, ki so poznavalci na tem področju. To je zgolj vodilo, ki ga IDO priporoča organizatorjem državnih in mednarodnih tekmovanj, vendar pa ni mišljeno kot pravilo (Stephens, 2010).

8.1.1 TEKMOVALNA PRAVILA – POSAMEZNIKI

Tekmovalci breakdance-a zaenkrat še niso ločeni po spolu, tako da moški in ženske tekmujejo v isti kategoriji. Poleg izvedbe značilnih break elementov tekmovalna pravila določajo naslednje (Stephens, 2010):

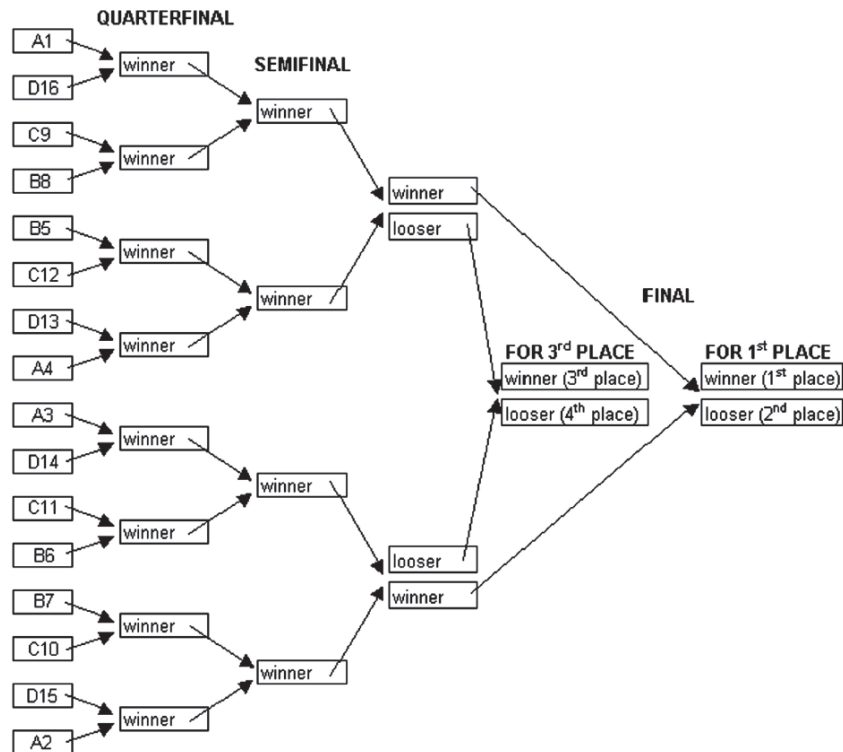
- v prvem krogu se tekmovalci najprej predstavijo z uvodno minuto, nato pa ima vsak tekmovalec na voljo dva izhoda po 40 sekund, naenkrat na plesišču plešejo največ trije tekmovalci,

- najboljših 16 tekmovalcev se uvrsti v nadaljnje tekmovanje, kateri nato tekmujejo po sistemu turnirja v medsebojnih break battle-ih, vsak battle traja od pet do deset minut, kjer ima vsak tekmovalec po tri izhode.

POSEBNOSTI SOJENJA

Sodniki pri sojenju posameznikov morajo v kvalifikacijah izbrati 16 najboljših, ki jih rangirajo v štiri kategorije (A, B, C in D). Najboljše štiri tekmovalce (A) sodniki ocenijo s štirimi točkami, nadaljnje štiri (B) s tremi točkami, še nadaljnje štiri (C) z dvema točkama in zadnje štiri uvrščene v nadaljni krog (D) s po eno točko. Tiste, ki se ne kvalificirajo v nadaljnje tekmovanje, ocenijo z nič točkami (Stephens, 2010).

Nadaljnje tekmovanje poteka po sistemu turnirja kot prikazuje Slika 48. V medsebojnih battle-ih se nato pomerijo tekmovalci iz A kategorije s tekmovalci iz D kategorije in tekmovalci iz B kategorije s tekmovalci iz C kategorije. Zmagovalci posameznega battle-a se uvrstijo v nadaljnji krog dokler ni znan končni zmagovalec. Sodniki v battle-u določijo zmagovalca takoj po končanem battle-u, tako da z roko pokažejo na stran zmagovalca (Stephens, 2010).

Slika 48: Turnirski sistem – posamezniki (winner pomeni zmagovalec, loser pa poraženec)

8.1.2 TEKMOVALNA PRAVILA – MALE SKUPINE

Male skupine štejejo od tri do sedem plesalcev. Poleg izvedbe značilnih break elementov tekmovalna pravila določajo naslednje (Stephens, 2010):

- v prvem krogu se ekipe predstavijo s plesno točko na glasbo, ki so si jo sami izbrali, v finalnem turnirju pa glasbo izbere organizator,
- predstavitev lahko traja med 2:30 in 4:00 minute,
- battle za tretje in četrto mesto traja nekje med pet in deset minut,
- battle za prvo in drugo mesto traja med deset in petnajst minut,
- napovedovalec mora zadnjo minuto battle-a oznaniti po mikrofону,
- ekipe se med seboj zaradi varnosti ne smejo ovirati, sicer se ekipi pripiše kazenske točke.

POSEBNOSTI SOJENJA

Glede na predstavitve sodniki določijo štiri najboljše skupine. Najboljšo ocenijo s štirimi točkami, drugo najboljšo s tremi točkami, tretjo z dvema točkama in četrto z eno točko. Najboljši dve mali skupini se nato pomerita v battle-u za 1. mesto in naslednji dve za 3. mesto. O zmagovalcu torej odloči medsebojen battle. Sodniki v battle-u določijo zmagovalca takoj po končanem battle-u, tako da z roko pokažejo na stran zmagovalca (Stephens, 2010).

8.2 OSTALA TEKMOVANJA IN DOGODKI

8.2.1 TEKMOVANJA IN DOGODKI V ZDA

RADIOTRON

Radiotron je b-boy/b-girl organizacija, ki organizira plesna tekmovanja v breakdance-u. Ustanovil jo je Julio Cesar Rivas (poznani pod imenom Lil'Cesar) v Los Angeles-u. Zadnjih deset let je tudi prevzel organizacijo hip hop dogodka, ki se prav tako imenuje Radiotron. S tem dogodkom želi graditi hip hop okolje, kjer se bodo ljudje počutili dobro in predvsem ustvarjalno. Pravi, da breakdance združuje tako šport kot umetnost in ga izvajajo talentirani mladi po celem svetu. Njegova misija je ponuditi plesalcem priložnost, da se počutijo cenjene, prepoznavne, spoštovane in sprejete. Poleg tega želi ponuditi plesalcem možnosti za delo in jim priskrbeti finančno stabilnost s pomočjo sponzorjev, medijske prepoznavnosti, promocije, licenciranja, oglaševanja, sojenja in podobno (Radiotron, 2007).

Radiotron je najznamenitejši in najbolj pričakovan hip hop dogodek. Razstave in tekmovanja trajajo samo en dan. Udeležijo se ga plesalci, umetniki in gledalci. Vsi pridejo tja, da bi pokazali svoja znanja, jih delili z drugimi in se naučili česa novega. Dogodka so se v preteklosti udeležile

mnoge slavne legende hip hop kulture: Air Force Crew, Ice-T, Dr. Dre, New York City Breakers, Rock Steady Crew, LA Breakers in Michael Jackson Productions (Radiotron, 2007).

B-BOY SUMMIT

B-Boy Summit je bil ustvarjen leta 1994 v Los Angeles-u kot potreba skupnosti po nekem hip hop dogodku, kjer bi lahko združili b-boying z ostalimi elementi hip hop kulture. V tistem času b-boy-i niso imeli nekega dogodka, kjer bi se lahko družili in delili znanja med seboj (B-Boy Summit, 2011).

Organizatorica prvega B-Boy Summit-a je bila b-girl Asia One. Vsako prihodnje leto je dogodek privabil vedno več b-boy-ev, MC-jev, ustvarjalcev grafitov in didžejev, ki so prišli iz različnih koncev sveta. Dogodku so se priključili tudi plesalci ostalih hip hop plesnih zvrsti kot so locking, popping, waacking, freestyle in house. Danes se B-Boy Summit smatra za največji hip hop dogodek na svetu (B-Boy Summit, 2011).

Dogodek traja dva dneva in tri noči v Los Angeles-u. Udeležencem so na voljo velika platna, ki jih lahko poslikajo, razne delavnice, tudi plesne in seveda ne manjkajo b-boy in b-girl battle-i. Organizatorji dogodka si prizadevajo, da bi mladim, ki se želijo vključiti v hip hop kulturo, ponudili nek vpogled v korenine hip hop kulture. Le tako jo bodo mladi lahko nadgrajevali in ji dodali nove futuristične stile (B-Boy Summit, 2011).

ROCK STEADY CREW ANNIVERSARY

Rock Steady Crew Anniversary vsako leto prirejo njeni člani v New York-u in s tem simbolno ohranjajo zgodovino in evolucijo hip hop kulture. Ta veličasten dogodek združuje didžeje, b-boy-e, ustvarjalce grafitov, MC-je in množico ostalih hip hop privrženecv iz celega sveta. Udeleženci se pridejo tudi poklonit članom prvotnega Rock Steady Crew in ostalim članom hip hop skupnosti, ki so že preminili (About Rock Steady Crew, 2011).

Po medijskem zatonu breakdance-a je med drugim tudi skupina Rock Steady Crew razpadla in njeni člani so se razšli. Potem pa je leta 1991 Mr. Wiggles želel uresničiti idejo o hip hop muzikalu. Poiskal je Crazy Legs-a in Fable-a. K sodelovanju so privabili še Ken Swift-a in nastal je muzikal z naslovom So What Happens Now? (v slovenščini: Kaj pa zdaj?). Tako so se Rock Steady Crew zopet združili in se reorganizirali. Predsednik organizacije je Crazy Legs in jo z jasno vizijo vodi naprej. Crazy legs pravi, da imajo tokrat popolno kontrolo nad celotnim dogajanjem. Pridobili so tudi nekatere nove člane kot so Teknyc, Venom in Denote, imajo pa tudi člane na Japonskem, v Veliki Britaniji in v Italiji (About Rock Steady Crew, 2011).

8.2.2 TEKMOVANJA IN DOGODKI V EVROPI

BATTLE OF THE YEAR (NEMČIJA, FRANCIJA)

Začetki festivala segajo v leto 1989, ko je skupnost Jay Force Posse organizirala breakdance festival, katerega se je udeležilo 400 ljudi. Glede na uspeh, ki ga je festival doživel, so se odločili, da bodo naslednje leto organizirali pristno b-boy tekmovanje, na katerega bi povabili tudi tuje plesalce. Povabili so b-boy-e iz Švice, Anglije in Vzhodne Nemčije. Tako se je 9. junija 1990 v Hannover-u zgodil prvi BOTY. Takrat se je imenoval International Breakdance Cup, leto kasneje The battle, od leta 1992 naprej pa se imenuje BOTY (Battle of the Year, 2011).

Prvega BOTY-ja se je udeležilo 500 gledalcev. Najpomembnejše b-boy skupine so bile TDB, Five City Rockers, Fresh Force Crew, Breakdance Collection Leipzig, Crazy Force Crew in Second to None. Tekmovanje so predstavljali zgolj nastopi posameznih skupin brez battle-ov. Zmaga je pripadla skupinama TDB iz Berlina in Second to None iz Bournemouth-a. Že naslednje leto so sodelovale tudi ekipe iz Italije in Madžarske. Število gledalcev se je povečalo na 2000, leta 1997 pa celo na 4000. Takrat se je prvič BOTY-ja udeležila tudi ameriška ekipa Style Elements, ki so tudi zmagali (Battle of the Year, 2011).

Leta 2000 se je organizaciji pridružila EXPO in tistega leta v Hannover-u organizirala največji BOTY dogodek v celotni njegovi dotedanji zgodovini. Prišlo je več kot 10.000 gledalcev in nastopale so ekipe iz različnih koncev sveta. Organizator se je zavedal, da je takšno množico ljudi težko obdržati, zato se je odločil, da se vrne h koreninam dogodka, vendar s to odgovornostjo, da pokaže b-boy-em nove perspektive breakdance-a. Od takrat dalje je logo BOTY-ja 'A change of direction' (v slovenščini: sprememba smeri) in dogodek se je do nedavnega vsako leto zgodil v hali Volkswagen Halle v Brunswick-u v Nemčiji (Battle of the Year, 2011).

Po 20. letih se je organizacijski tim odločil, da preseli BOTY v Montpeiller v Franciji. S tem so želeli narediti korak naprej in dati priložnost novemu občinstvu, da so del dogajanja. Do danes je BOTY postal največji breakdance dogodek na svetu in velja za neuradno svetovno prvenstvo. Obiskovalcem sedaj ponuja raznovrstne delavnice, razstave, 'warm-up' zabave, b-girl battle-e in battle-e ena na ena. Dogajanje traja celoten teden. Organizatorji se vsako leto potrudijo, da pripeljejo najboljše in najbolj inovativne b-boy skupine z vseh kontinentov (Battle of the Year, 2011).

PRAVILA TEKMOVANJA (Battle of the Year, 2011)

- prvem krogu tekmovanja sledita dva polfinalna battle-a (vsaka po 10 minut) in nato en finalen (15 minut),
- ekipa, ki po točkovanju nastopov osvoji prvo mesto, dobi naslov 'best showcase' (v slovenščini: najboljši nastop),
- maksimalna dolžina nastopa je šest minut,

- preferira se, da je maksimalno število nastopajočih osem, saj za toliko oseb zmagovalne ekipe krije stroške udeležbe lokalni organizator, za vse dodatne člane pa mora ekipa plačati sama,
- na tekmovanju smejo nastopati samo resne ekipe, kar pomeni, da morajo skupaj plesati, vaditi in nastopati še poleg nastopanja na BOTY-ju,
- organizatorji BOTY-ja in njihovi najbližji se ne smejo udeležiti tekmovanja kot plesalci,
- žirija sestoji iz treh do petih članov, ki so zelo pazljivo izbrani – vsaj en član naj bi bil del BOTY-jevega tima sodnikov.

Tekmovanje poteka po pravilih za tekmovanja skupin, kjer sodniki ocenjujejo show (usklajenost, uporaba prostora, izbira glasbe, koreografija), b-boying/girling (toprock, footwork, freeze-i, powermove-i) ter tudi kaznujejo prekoračitev šestih minut z odvzemom določenega števila točk (Battle of the Year, 2011).

NOTORIUS INTERNATIONAL BREAKDANCE EVENT (NIZOZEMSKA)

Notorius IBE je vsakoletni dogodek, ki so ga prvič organizirali leta 1998 Gys LaRiviere, DJ Alien, Marcel Haug, Nighttown Music Theatre in Tyrone van der Meer. Tekmovanje je potekalo od 27. do 29. maja v Rotterdamu. Nastopale so legendarne evropske b-boy ekipe Battle Squad, Flying Steps, South Side Rockers, Second to None, Crazy Force Crew in Ykanji. Na dogodku so sodelovali tudi nizozemski MC-ji in ustvarjalci grafitov. Leta 2000 zaradi pomanjkanja finančnih sredstev dogodek ni bil izpeljan. Prav tako dogodka ni bilo leta 2007, ker so dogodek preselili na novo lokacijo v Heerlen, tudi na Nizozemskem. Od leta 2008 pa festival zopet poteka vsako leto (Notorius IBE, 2011).

IBE predstavlja posebno vrsto tekmovanj kot je na primer All vs. All (v slovenščini: vsi proti vsem), kjer se združijo najboljši b-boy-i posamezne države ali celo kontinenta in ustvarijo novo ekipo, ki se bojuje z neko drugo na isti način ustvarjeno ekipo (na primer: ZDA proti Evropi). Na IBE obstaja tudi tekmovanje Longest Powermove Battles (v slovenščini: najdaljši powermove battle). Izbere se točno določen powermove in vsi tekmovalci ga pričnejo izvajati istočasno. Tekmovalec, ki ga izvaja najdlje, je zmagovalec. Med festivalom se odvije tudi mnogo solo battle-ov ter battle-ov specifičnega tipa kot na primer popping ali locking battle (International Breakdance Event, 2011).

Kar loči IBE od drugih podobnih tekmovanj je, da ni sodnikov in ni zmagovalcev. Na ta način se vsakemu posamezniku prepušča odločitev, da si izbere lastnega zmagovalca. Poleg raznih tekmovanj pa IBE ponuja obiskovalcem tudi mnogo raznih delavnic (International Breakdance Event, 2011).

8.2.3 DOGODKI V SLOVENIJI

BREAK THE FLOOR

11. junija 2011 se je pod vodstvom društva Squad'n'effect odvil eden večjih breakdance dogodkov v Sloveniji v sklopu Etno Urban Festival-a, ki ga vodi Mladinski center Celje. Tekmovanje v breakdance-u je v atriju Mladinskega centra Celje združilo plesalce iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Italije, Nemčije, Avstrije, Madžarske, Francije, Ukrajine in Bolgarije. »18 posameznikov pod 15 let in 52 starejših se je pomerilo v solističnih nastopih, nato pa so se v štirinajstih ekipah, ki so šteje po pet članov, pomerili še med sabo v skupinskih battle-ih. O zmagovalcu je odločala žirija treh priznanih breakdance plesalcev iz Francije, Ukrajine in Bolgarije (Break the Floor v Celju: plesalo skoraj 100 mladih iz vse Evrope, 2011).«

Poleg tekmovanja so bile organizirane tudi plesne delavnice s svetovno znanimi mentorji breakdance-a iz Francije, Ukrajine in Bolgarije. Na dogodku so sodelovali tudi MC-ji in didžeji, ki so poskrbeli za dogodku primerno glasbo. Dogodek je potekal v atriju Celjskega mladinskega centra (Break the Floor na Etno Urban Festivalu, 2011).

9 ODPRTA VPRAŠANJA V BREAKDANCE-U

9.1 ŽENSKE IN BREAKDANCE

Tako kot v drugih aspektih hip hop kulture, tudi v b-boying-u prevladuje moška populacija. Neizpodbitno je dejstvo, da število žensk, ki se ukvarja z breakdance-om, iz leta v leto narašča. Kljub temu oviro za uveljavitev predstavlja nezadostna promocija ženskega breakdance-a in posledično tudi ne obstaja dovolj tekmovanj, ki bi bila namenjena samo ženski populaciji. Slabša izpostavljenost žensk v hip hop kulturi najbrž ni v diskriminaciji žensk, ampak enostavno zaradi premajhnega odstotka žensk med vsemi, ki se ukvarjajo z breakdance-om (B-boying, 2011).

Ženske se z breakdance-om ukvarjajo že od samega začetka. Baby Love in Pebblee Poo sta bili med prvimi. Sicer sta se morali primerjati z moškimi, vendar pa sta se kljub temu s svojim znanjem uspeli uveljaviti in si prislužiti določeno spoštovanje. S svojo karizmo sta odprli vrata v svet breakdance-a tudi vsem njunim naslednicam, med katerimi je zagotovo najbolj uspešna in poznana Asia One, članica Rock Steady Crew (Price, 2006).

ASIA ONE

Asia One je ena najuglednejših aktivistk urbane kulture, ki ni poznana zgolj po njenem lastnem b-girl stilu, ampak tudi kot ambasadorica, ki pelje urbano kulturo v novo inovativno poslovno areno (Asia One, 2000). Vsakoletno organizira B-Boy Summit, ki je eden največjih breakdance dogodkov na svetu.

Začetek njene slave seže v leto 1991, ko je v Denver-ju odprla prvo hip hop plesno hišo, poznano pod imenom La Casa del Fonk. Z ljubeznijo, ki jo je gojila do hip hop kulture, in zanimanjem za grafite, si je Asia One prizadevala združiti mestno mladino, jo učiti o hip hop-u s kulturne plati in jih tako odtegniti od nasilnega življenja med tolpami. Inovativen prostor je poskrbel, da so mladi izkoristili talente o oblikovanju oblačil, glasbi in umetnosti ter je hkrati nudil možnosti, da so mladi lahko vadili plesne korake (Asia One, 2000).

9.2 MOČ ALI STIL

Predvsem v zadnjem času se med plesalci pojavljajo mnogi stereotipi o zvezi med footwork-om in powermove-i. Tisti, ki so osredotočeni na plesne korake in temeljno čistost stila so označeni kot 'style-heads'. Tisti, ki so se specializirali bolj za izvajanje gimnastičnih prvin, seveda na račun karizme in koordiniranega footwork-a, pa so poznani kot 'power-heads'. Oba izraza se pogovorno pogosto uporabljata, da označita plesalčeve sposobnosti (B-boying, 2011).

Problem nastane takrat, ko sodniki pri ocenjevanju eno tehniko bolj ovrednotijo kot drugo in jo začno preferirati (B-boying, 2011). Pogosto so to powermove-i, ker izgledajo bolj atraktivno. Na tem mestu naj citiram Mr. Freeze-a, ki v filmu *The Freshest Kids* (Israel, 2002) pravi takole: »Na primer, da plesalec jazz-a pride na breakdance avdicijo in tam povsem pravilno začne izvajati windmill. To še ne pomeni, da je b-boy. Je samo en idiot, ki se je naučil, kako se vrteti na svojem hrbtu, nima pa nobenega stila, nobenega okusa in nikakršnega občutka za breakdance!« Vsak b-boy ima svoj unikaten stil, ki ni vezan samo na izvajanje plesnih korakov, ampak bolj pomeni nek koncept, kako b-boy izvede določen element kot pa to, kateri element izvede (B-boying, 2011).

10 BREAKDANCE V ŠOLI

Otroci so za razliko od odraslih vedno pripravljene na gibanje, če jim le omogočimo, da so na tem področju dejavni, da raziskujejo, sodelujejo, odkrivajo. Prav je, da otroci sami odkrivajo svoje lastne gibalne zmožnosti in sposobnosti, vendar pa je vedno dobro, da ga v tem njegovem raziskovanju okvirno usmerja učitelj (Zagorc, 2006). Zato mora učitelj dobro poznati načine, kako določeno snov učencem razkriti in jim hkrati pustiti tudi manevrski prostor, da jo raziščejo tudi sami. Same metode učenja pa nimajo namena uriti otrok v gibanju, ampak jih ob tem tudi vzgajajo, vplivajo na osebni razvoj in jih doživljajsko bogatijo (Zagorc, 2006).

Pri načrtovanju dela in pri spodbujanju otrokove ustvarjalnosti moramo upoštevati nekatera vzgojna načela (Zagorc, 2006):

- načelo postopnosti in sistematičnosti,
- načelo življenjske in psihične bližine,
- načelo nazornosti,
- načelo ustreznosti razvojni stopnji,
- specifična načela plesne vzgoje: načelo aktivnosti, načelo interesa in načelo individualizacije.

Upoštevajoč načela, zastavimo primerne vzgojne smotre in cilje, vsemu temu pa prilagodimo še naloge. Smotri plesne vzgoje so (Zagorc, 2006):

- razvojni vzgojni smotri,
- gibalni vzgojni smotri,
- emocionalni vzgojni smotri,
- intelektualni vzgojni smotri,
- socialni vzgojni smotri,
- estetski vzgojni smotri.

10.1 BREAKDANCE PLESNE IGRE

Otrok se največ lahko nauči preko igre. Na ta način mu je učenje tudi najbolj zabavno. Učenja preko igre se poslužuje tudi breakdance. Učitelj naj pri učenju uporablja čimveč različnih plesnih iger, ki pa v sami osnovi naj vključujejo ista ali vsaj podobna gibanja, katera si sposodi iz breakdance-a. Na ta način bo učenec lahko izpopolnil določeno gibanje, hkrati pa bo raznolikost vadbe poskrbela, da mu ob tem ne bo dolgčas in sčasoma bo učencu ples postal čedalje bolj všeč. V nadaljevanju so predstavljene nekatere plesne igre, s katerimi se učenec uči in izpopolnjuje nove in že naučene plesne gibe ter se hkrati tudi zabava. Učitelj naj jih uporabi pri svojih urah, seveda pa se lahko izmisli tudi kakšno svojo plesno igro.

GIBANJE V RAZLIČNIH SMEREH

Učenci naj se poljubno ali na način, ki ga določi učitelj, gibajo po celotnem prostoru, tako da se pri tem ne dotaknejo drug drugega. Prostor lahko učitelj omeji. Učenci se lahko gibajo tudi v določeni smeri, ki jo izbere učitelj – naravnost naprej, naravnost nazaj, diagonalno, po krožnici ali v obliki kateregakoli drugega geometrijskega lika. Za popestritev igri dodamo še primerno glasbeno ozadje.

MENJAVE PROSTOROV

Učence učitelj razdeli v štiri skupine. Vsako skupino postavi v svoj kot telovadnice. Nato pokaže na dve skupini, ki morata s točno določenim načinom gibanja zamenjati položaja. Uporabimo lahko tudi obročje različne barve, ki jih razporedimo po prostoru, in nato določimo, kateri dve barvi naj izmenjata položaje, zopet z vnaprej določenim načinom gibanja. Za popestritev igri dodamo še primerno glasbeno ozadje.

SEMAFORJI

Igra vključuje vidne signale: rdeča pomeni stop, oranžna gibanje na mestu, zelena pa gibanje naprej. Igra je zelo primerna za mlajše, saj nudi varno gibanje v skupini. Včasih si lahko rdeča in zelena sledita tako, da se morajo učenci hitro ustaviti in spet hitro startati. S tem se izredno povečuje občutek za začetek in ustavljanje gibanja (Zagorc, 2006). Pri breakdance-u za gibanje na mestu lahko na primer uporabimo osnovni korak uprock-a, za gibanje naprej pa za breakdance značilno hojo. Kasneje, ko učenci usvojijo vse več elementov pa napotke za gibanja temu primerno spreminjamo.

AVTOŠOLA

Igra je zelo podobna igri 'semaforji', s to razliko, da pri tej igri uporabimo več 'prometnih' znakov, do katerih vsak znak določa neko gibanje. Učitelj si izmisli znake, ki ponazarjajo različne oblike gibanja in tudi izvedbo različnih nadaljevalnih elementov. Na primer, da so učenci že usvojili osnovni korak za uprock, spiralo, pajka, three step in osnovni freeze. Učitelj za vsakega od teh elementov izdelava 'prometni' znak. Učenci spremljajo 'prometne' znake in izvajajo gibanja, ki jih narekujejo. Ta igra je predvsem dobra vaja za usvajanje prehodov med elementi, kjer učenci čisto naravno naredijo smiselne prehode, ne da bi se pri tem tega sploh zavedali.

KIPAR IN KIPI

Igro začnemo tako, da se na učiteljev znak vsi hkrati začnejo premikati (način gibanja lahko učitelj določi) in se na naslednji znak ustavijo v pozi, ki jo učitelj napove: okrogla, majhna, suha,

ravna, koničasta, na štirih nogah, na riti in tako dalje (Zagorc, 2006). Igro popestrimo z glasbo tako, da v času gibanja glasba igra in se ustavi, ko se tudi učenci morajo ustaviti. Ta igra je primerna predvsem za učenje freeze-ov, saj spodbuja učence, da raziskujejo položaje, v katere lahko postavijo svoje telo, in se hkrati naučijo zadržati določen položaj.

ZRCALNA GIBANJA

Zrcalna gibanja lahko izvajamo v dvoje ali v skupini. V začetku je bolje, da učitelj usmerja skupino, kasneje njegovo vlogo prevzemajo učenci. Vodja se giblje v katerikoli smeri na kakršenkoli način, ostali oziroma partner pa imitirajo vse, kar naredi – kot da so zrcalo (Zagorc, 2006). Uporabimo najrazličnejša gibanja in tudi elemente, ki so v začetku predvsem osnovna, kasneje pa dodajamo tista, ki so se jih učenci na novo naučili.

ŠTIRINOŽNE ŽIVALI

Učenci se prosto gibajo po prostoru na način, ki ga določi učitelj, in posnemajo gibanje štirinožne živali, ki jo lahko napove bodisi učitelj bodisi učenec. Preko te igre se učenec navadi biti pri tleh, prenesti težo na roke in s tem krepiti moč rok. S povsem nove perspektive začne dojemati prostor, kar pa je za breakdance zelo pomembno. Kasneje lahko igro nadgradimo tako, da določimo, kako naj se žival giblje: na primer maček, ki izvaja three step, pajek na štirih nogah (pajek kot žival in prvina) ali pes, ki izvaja povaljke. Učenci na ta način izpopolnijo naučene elemente, hkrati pa razvijajo občutek za izraznost in domišljijo, predvsem pa jim je ta način usvajanja znanja zabaven.

10.2 OSNOVNA ŠOLA

PRVO TRILETJE

Glede na samo naravo plesa breakdance ga v prvem triletju ne bi priporočala. V večini šol športno vzgojo v teh razredih poučujejo kar razredni učitelji in učiteljice, ki pa niso tako dobro usposobljeni za poučevanje športne vzgoje kot profesorji, ki se posvečajo zgolj temu. Ker ima breakdance mnogo skupnih stvari z gimnastiko, bi priporočala, da učenci raje najprej usvojijo nekaj enostavnih gimnastičnih prvin in napredujejo na tem področju. Breakdance ima z gimnastiko veliko stičnih točk. Že samo preval, kolo in stoja bi bili dobra predpriprava za nadaljnje učenje breakdance-a.

DRUGO TRILETJE

V drugem triletju je učenec že bolj fizično in tudi psihično pripravljen, da bi se lahko začel učiti enostavnejše breakdance elemente. V začetku bi to lahko bili uprock, toprock, prehod iz stoje na tla in footwork. Učenje omenjenih elementov bi lahko enostavno združili s splošnim učenjem plesa, ki je že v učnem programu. Tiste učence, ki kažejo več zanimanja za breakdance pa bi lahko dodatno naučili kakšen naprednejši breakdance element v sklopu individualizacije. Za začetek bi priporočala osnovni freeze, knee spin in levji skok (tega lahko učimo tudi v sklopu gimnastike).

Tabela 3 prikazuje osnovno razporeditev elementov glede na število ur pri učenju breakdance-a v drugem triletju. Za vsako šolsko leto to diplomsko delo predvideva pet šolskih ur, ki bi jih učitelji lahko namenili breakdance-u. Postopek učenja in izvedbe posameznega elementa je opisan v poglavju 'Elementi breakdance-a', nabor vaj in iger za utrjevanje že usvojenega gibanja pa to diplomsko delo prepušča vsakemu učitelju posebej, lahko pa si pomaga z naborom plesnih iger, ki so opisane v poglavju 'Breakdance plesne igre'.

Tabela 3: Razporeditev elementov glede na število ur pri učenju breakdance-a v drugem triletju.

RAZRED	ZAPOREDNA ŠTEVILKA URE	VADBENE PRVINE
4. razred	1	Osnovni korak za uprock s križanjem spredaj in zadaj. Breakdance hoja v krogu.
	2	Karaoke koraki. Ponovitev.
	3	Štirinožne živali (opora z rokami spredaj in zadaj). Ponovitev.
	4	Spirala (prehod iz stoje na tla). Ponovitev.
	5	Ponovitev.
5. razred	1	Ponovitev že usvojenega znanja.
	2	Pajek. Ponovitev.
	3	Ponovitev.
	4	Three step. Ponovitev.
	5	Ponovitev.
6. razred	1	Ponovitev že usvojenega znanja.
	2	Six step. Ponovitev.
	3	Ponovitev.
	4	Koreografija (enostavna kombinacija).
	5	Ponovitev.

TRETJE TRILETJE

V tretjem triletju bi se nadgradilo znanje, ki so si ga učenci pridobili v drugem triletju. Uvodnim plesnim korakom (uprock, prehod iz stoje na tla, footwork) bi lahko dodali še osnovni in baby freeze, knee spin, back spin, povaljko in levji skok (učimo ga v sklopu gimnastike in ne plesa) ter iz že naučenih elementov sestavljali razne kombinacije. Za tiste, ki bi si želeli usvojiti še dodatne elemente, bi jih lahko usmerili v katero od plesnih šol, ki poučujejo breakdance ali pa jim v sklopu individualizacije pokazali izvedbo še katerega od težjih elementov (na primer windmill).

Tabela 4 prikazuje osnovno razporeditev elementov glede na število ur pri učenju breakdance-a v tretjem triletju. Za vsako šolsko leto to diplomsko delo predvideva pet šolskih ur, ki naj bi jih učitelji namenili breakdance-u. Postopek učenja in izvedbe posameznega elementa je opisan v poglavju 'Elementi breakdance-a', nabor vaj in iger za utrjevanje že usvojenega gibanja pa to diplomsko delo prepušča vsakemu učitelju posebej, lahko pa si pomaga z naborom plesnih iger, ki so opisane v poglavju 'Breakdance plesne igre'.

Tabela 4: Razporeditev elementov glede na število ur pri učenju breakdance-a v tretjem triletju.

RAZRED	ZAPOREDNA ŠTEVILKA URE	VADBENE PRVINE
7. razred	1	Ponovitev že usvojenega znanja.
	2	Koreografija (nova kombinacija). Ponovitev.
	3	Osnovni freeze (dodamo h koreografiji).
	4	Baby freeze (dodamo koreografiji ali zamenjamo osnovni freeze z baby freeze-om).
	5	Ponovitev.
8. razred	1	Ponovitev že usvojenega znanja preko koreografije (nova kombinacija).
	2	Knee spin. Ponovitev.
	3	Povaljka. Ponovitev.
	4	Na novo naučena elementa dodamo koreografiji.
	5	Ponovitev.
9. razred	1	Ponovitev že usvojenega znanja preko koreografije (nova kombinacija).
	2	Back spin. Ponovitev.
	3	Ponovitev.
	4	Back spin dodamo v koreografijo.
	5	Ponovitev.

10.3 SREDNJA ŠOLA

V srednji šoli učitelj dobi popolnoma novo skupino ljudi, ki imajo zelo različna predznanja. Zato bi se breakdance v srednji šoli moral začeti učiti od samih osnov naprej, najprej z uprockom, spiralo in footwork-om ter se nadgrajeval podobno kot v osnovni šoli.

Tabela 5 prikazuje osnovno razporeditev elementov glede na število ur pri učenju breakdance-a v srednji šoli. Za vsako šolsko leto to diplomsko delo predvideva štiri šolske ure, ki naj bi jih učitelji namenili breakdance-u. Postopek učenja in izvedbe posameznega elementa je opisan v poglavju 'Elementi breakdance-a', nabor vaj in iger za utrjevanje že usvojenega gibanja pa to diplomsko delo prepušča vsakemu učitelju posebej, lahko pa si pomaga z naborom plesnih iger, ki so opisane v poglavju 'Breakdance plesne igre'.

Tabela 5: Razporeditev elementov glede na število ur pri učenju breakdance-a v srednji šoli.

LETNIK	ZAPOREDNA ŠTEVILKA URE	VADBENE PRVINE
1. letnik	1	Osnovni korak za uprock s križanjem spredaj in zadaj. Breakdance hoja v krogu.
	2	Karaoke koraki, spirala. Ponovitev.
	3	Koreografija (enostavna kombinacija).
	4	Ponovitev.
2. letnik	1	Ponovitev že usvojenega znanja preko koreografije (nova kombinacija).
	2	Three step, six step. Ponovitev.
	3	Na novo naučena elementa dodamo koreografiji.
	4	Ponovitev.
3. letnik	1	Ponovitev že usvojenega znanja preko koreografije (nova kombinacija).
	2	Knee spin, povaljka. Ponovitev.
	3	Na novo naučena elementa dodamo koreografiji.
	4	Ponovitev.
4. letnik	1	Ponovitev že usvojenega znanja preko koreografije (nova kombinacija).
	2	Back spin. Ponovitev.
	3	Ponovitev.
	4	Back spin lahko dodamo v koreografijo. Ponovitev.

Hip hop je vitalen izvor kreativnosti in industrije za mlade in mnogi menijo, da je sposoben tudi spreminjati njihova življenja (Watkins, 2005).

11 SKLEP

Zgodovina hip hop kulture, ki je podrobneje orisana v začetku tega diplomskega dela, dokazuje resničnost zgornjega citata. Kot že večkrat omenjeno, enega od pomembnejših elementov celotne kulture predstavlja b-boy-ing. Mos Def v filmu *The Freshest Kids* (Israel, 2002) izjavi, da so si ga izmislili ljudje z dna družbe in tako nevede ustvarili večmilijonsko industrijo. Vendar pa kljub temu breakdance v današnjem času ostaja v ozadju med vsemi ostalimi elementi hip hop kulture.

Breakdance je tako v svetu kot tudi v Sloveniji trenutno razdeljen na dva pola. Prvi ostaja v plesnih šolah in spodbuja napredek z organizacijo tekmovanj, ki so pod okriljem IDO, drugi pa vedno bolj postaja subkultura in se vrača na ulice v obliki, v kateri je obstajal nekoč. Tudi tu obstajajo neuradna tekmovanja, kjer b-boy-i dokazujejo svoje plesno znanje. Naloga v posebnem poglavju predstavlja obe vrsti tekmovalnega udejstvovanja.

Osrednji del diplomske naloge sestavlja predstavitev osnovnih gibalnih elementov breakdance-a. Opisana je tehnika in metodika izvajanja izbranih gibalnih struktur. Diplomsko delo je zato uporaben pripomoček pri učenju breakdance-a. Namenjeno je vsem ljubiteljem tovrstne plesne zvrsti. Predstavljen način poučevanja poenostavlja dosedanjega in ga predvsem za mlajše navdušence z opisanimi plesnimi igrami dela zanimivejšega. S posredovanjem vsebine diplomskega dela na plesne, osnovne in srednje šole bo dosežen namen približati breakdance učiteljem v plesnih šolah in učiteljem športne vzgoje. Za slednje je na koncu naloge predstavljen primer programa, ki ga lahko izvajajo v okviru ur športne vzgoje.

Diplomsko delo dopolnjuje literaturo na področju breakdance-a v Sloveniji. Dopušča se tudi možnost nadgradnje diplomskega dela v priročnik, saj bi s tem obravnavana tematika postala še bolj znana širšemu okolju in na ta način pripomogla k popularizaciji breakdance-a kot plesne zvrsti.

Za konec pa bralcu v razmislek ponujam še citat, ki ga namenoma puščam v originalnem jeziku: »B-boy is like an ultimate body manifestation of hip hop (Israel, 2002).«

12 VIRI

Asia One. (21. 3. 2000). Prevezeto 26. 7. 2011 iz B-girlz:
<http://hardbgirltrailers.blogspot.com/2009/03/asia-one-is-one-of-most-renowned.html>

Slovar slovenskega knjižnjega jezika. (2005). Ljubljana: DZS.

Radiotron. (2007). Prevezeto 26. 7. 2011 iz Radiotron: <http://www.radiotron.org/>

Learn To Breakdance - Power Moves - 1990. (18. 4. 2009). Prevezeto 25. 7. 2011 iz You Tube:
<http://www.youtube.com/watch?v=gW-WnM7pIOc&feature=related>

Learn To Breakdance - Power Moves - 2000. (18. 4. 2009). Prevezeto 25. 7. 2011 iz You Tube:
<http://www.youtube.com/watch?v=NWoizyj5Uvw&feature=related>

Learn To Breakdance - Power Moves - Flares. (18. 4. 2009). Prevezeto 26. 7. 2011 iz You Tube:
<http://www.youtube.com/watch?v=RVUE20gBx-4>

About Rock Steady Crew. (2011). Prevezeto 26. 7. 2011 iz crazylegsworkshop.com:
<http://crazylegsworkshop.com/index.php/rock-steady-crew>

Battle of the Year. (2011). Prevezeto 26. 7. 2011 iz Battle of the Year:
<http://www.braunbattleoftheyear.com/>

B-Boy Summit. (2011). Prevezeto 26. 7. 2011 iz B-Boy Summit: <http://www.bboysummit.com/>

B-boying. (19. 7. 2011). Prevezeto 24. 7. 2011 iz Wikipedia:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Breakdance>

Betongliv.com. (19.. november 2011). Prevezeto 19.. november 2011 iz TAKI 183 TILL SALU:
<http://www.betongliv.com/taki-183-till-salu>

Break the Floor na Etno Urban Festivalu. (11. 6. 2011). Prevezeto 26. 7. 2011 iz Celjski mladinski center: http://www.mc-celje.si/sl/Drugo/Break_the_floor_2011/

Break the Floor v Celju: plesalo skoraj 100 mladih iz vse Evrope. (15. 6. 2011). Prevezeto 26. 7. 2011 iz Celje.info: <http://www.celje.info/mladi/break-the-floor-v-celju-2011/>

International Breakdance Event. (6. 7. 2011). Prevezeto 26. 7. 2011 iz Wikipedia:
http://en.wikipedia.org/wiki/International_Breakdance_Event

Notorius IBE. (2011). Prevezeto 26. 7. 2011 iz Notorius IBE:
<http://www.thenotoriousibe.com/index.html>

- Rap. (23. 7. 2011). Prevezeto 27. 7. 2011 iz Wikipedia: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Rap>
- Rhythm and Blues*. (31. avgust 2011). Prevezeto 31. avgust 2011 iz Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Rhythm_and_blues
- Ambrož, T. (30.. november 2011). Začetki breakdance-a v Sloveniji. (P. Strnad, Izpraševalec)
- Asante Jr., M. K. (2008). *It's Bigger Than Hip Hop*. New York: St. Martin's Press.
- Bolkovič, T., & Kristan, S. (1973). *Talna telovadba*. Ljubljana: Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani in šolski center za telesno vzgojo v Ljubljani.
- Etcheto, D. (17. 7. 2011). *Monkey See, Monkey Do. The Complete Encyclopedia of Breakdancing*. Prevezeto 25. 7. 2011 iz Breakdancing Ninja: <http://www.breakdancingninja.com/>
- Hrestak, A. (2004). *Hip hop kultura in socialni rituali. Diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
- Israel (Režiser). (2002). *The Freshest Kids* [Film].
- Jizah. (11.. januar 2003). *Slovenski hip hop*. Prevezeto 2.. december 2011 iz Radio Študent: <http://www.radiostudent.si/article.php?sid=1125>
- Koren, M. (2004). *Hip hop kultura. Diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
- Napo-lee-tano. (2004). Ja, ga lom't! [elektronska izdaja]. *Mladina*, 44.
- Nastran Ule, M. (1996). Življenjski stili, (sub)kulture. V M. Nastran Ule (ur.), *Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji* (str. 217-234). Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Popovski, M. (2003). *Elementi tehnike plesa breakdance: new school, power moves, freestyle, footwork, korenine hip hop-a, freeze, spini* [elektronska izdaja]. Ljubljana: Plesna zveza slovenije.
- Price, E. G. (2006). *Hip Hop Culture*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Prosen, J. (2008). *Osnove salse. Diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Stephens, P. (2010). *IDO Dance Sport Rules & Regulations*. Slagelse: International Dance Organization.

Watkins, S. C. (2005). *Hip Hop Matters*. Boston: Beacon Press.

Zagorc, M. (2006). *Ples: ustvarjanje z ritmom in gibom*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.